

aluminij

Glasilo delovne organizacije Tovarna glinice in aluminija »Boris Kidrič« Kidričevo

30

Jubilej, ki obvezuje

Pred tridesetimi leti je stekla proizvodnja v naši tovarni. Prehojena pot ni bila lahka. Prve graditelje tovarne so spremljale velike težave. Z relativno malo mehanizacije in strokovnega kadra je bila zgrajena sodobna tovarna. Potrebno se je bilo spoprijeti z novo in zahtevno tehnologijo, ki je nismo poznali. Kvalificiranih in strokovno izobraženih kadrov je bilo malo. Kljub vsem tem objektivnim težavam, zahvaljujoč pridnosti in vestnemu delu, pa je stekla proizvodnja v vseh naših obratih.

V vseh teh tridesetih letih smo naši socialistični samoupravni skupnosti dali veliko dragocenih ton aluminija, s čemer smo pripomogli k razvoju aluminijske industrije v Sloveniji in Jugoslaviji. Brez aluminija iz Kidričevega bi bila podoba marsikaterega kraja pri nas drugačna. V povojni graditvi dežele je naš delež izjemoma velik in ga je težko v celoti zajeti. Odtekanje akumulacije v preteklem obdobju je omejevalo naše možnosti pri posodobitvi proizvodnje aluminija, kar je imelo negativne posledice za naš nadaljnji razvoj.

Ko proslavljamo tridesetletnico obstoja in dela naše tovarne moramo bolj kot kdajkoli prej misliti na

(Nadaljevanje na zadnji strani)

Spominski drobci o začetku izgradnje tovarne glinice in aluminija v Kidričevem (20 let proizvodnje, 1974)

Znano je bilo, da so tovarno začeli graditi Nemci že leta 1942. V začetku junija 1945, ko sem bil prvič tam, so stale gole betonske in jeklene konstrukcije, kjer je bila montirana velika rotacijska peč. Pokriti sta bili samo glavno skladišče in mehanična delavnica, ki je bila še kar dobro opremljena s stroji. Zemljišče je bilo že pripravljeno za gradnjo. V bližini je bilo opuščeno taborišče za ujetnike, ki je imelo velike nastanitvene zmogljivosti in mehanizirana kuhinja z dvema velikima jedilnicama. Sedež uprave je bil v »gradu«. Prvi delegat, ki je upravljal stvari, je bil tovariš BONČA, ekonomist, neki bivši lastnik posestva Strnišče (Sterntal), kjer so bile predvidene gradnje.

Po informacijah, ki jih je takratna uprava že imela, je bilo na gradbišču že vskladiščenih ali pripravljenih za gradnjo mnogo drugih strojnih naprav, ki pa so jih Nemci pred odhodom odvele, najbrž v Avstrijo ali Nemčijo. Prav tako so bili odnešeni vsi načrti, odšli pa so tudi vsi strokovnjaki.

V začetku leta 1946 je bila reorganizirana uprava »Strnišča« v podjetje in je vodstvo prevzel ing. Tonejc. Izdal sem tudi nalog, da se ukrene vse potrebno za zavarovanje objektov in za konzerviranje. Delo na vzdrževanju zgradb je prevzelo Gradbeno podjetje Gradis (ing. Maister). V Strnišče sem poslal tov. Selana s potrebno zaščitno ekipo za zavarovanje imovine.

Na ministrstvu za industrijo in rudarstvo so ustrezni organi intenzivno obdelovali vprašanje izgradnje in storjeni so bili potrebni koraki v zveznem ministrstvu za industrijo, da se zagotovi vrnitev odpeljanih naprav in nadaljevanje izgradnje. Že prve grupe naših izvedencev, ki so bile poslane v Avstrijo in Nemčijo za takoimenovano restitucijo, so imele nalog, da preko naših predstavništev na Dunaju in v Berlinu poizvedujejo tudi za napravami in načrti. To se je dogajalo že konec leta 1945.

Medtem ko smo na Ministrstvu za industrijo in rudarstvo v Ljubljani smatrali, da bi bilo potrebno izgradnjo čimprej nadaljevati predvsem zaradi že precej odmaknjene faze izgradnje, drugih ugodnih pogojev in določenih izkušenj, ki so v pogledu proizvodnje glinice že obstajale pri nas (Tovarna glinice Moste), pa se je v zveznem ministrstvu za industrijo kazala zla volja in odpor češ, da za proizvodnjo glinice v Strnišču ni surovinske baze. Hebrang, takratni zvezni minister za industrijo, je zahteval, da se vse naprave, ki so v Strnišču, demontirajo in pošljejo v Dalmacijo. Bil sem proti demontaži. Na moje takratne odločne zahteve je v tej zvezi prišel Branko Zlatarić, pomočnik zveznega ministra za industrijo. Ogled na kraju samem, pri katerem sva bila navzoča tudi ing. Grünfeld in jaz, je napravil na Zlatarića precejšen vtis. Povedal je, da so zvezni strokovnjaki proti nadaljevanju izgradnje v Strnišču in da Hebrang zahteva prenos naprav v Dalmacijo, kjer so ležišča boksita.

Po tem obisku je bila imenovana posebna komisija, ki je proučevala vprašanje Strnišča. V to komisijo sem poslal ing. Grünfelda. Od ostalih članov se spominjam samo ing. Lahode iz ministrstva za industrijo Hrvatske. Komisija je delala leta 1946 in na podlagi zbranih podatkov, dokumentacije in načrtov ugotovila, da je za takraten čas lokacija bila izbrana zelo smotrnost. Pri proizvodnji aluminija je namreč daleč najvažnejša surovina električna energija, drugi važen proizvodni element je premog in šele tretji, mnogo manj važen, je boksit.

Iz poročila tov. Grünfelda se spominjam plastičnega prikaza teh odnosov: ceneje je prevažati boksit 3.000 km daleč, kot električno energijo 300 km. Strnišče je bilo od Nemcev načrtovano na električno energijo Drave, na kateri so bile že predvidene stopnje, premog je bil predviden iz Trbovelj in boksit iz Madžarske.

Spričo takih argumentov je seveda ne glede na večjo oddaljenost jugoslovanskih izvorov boksita odpor proti izgradnji

Strnišča moral pasti. Šlo pa je zelo trdo in je bila potrebna velika odločnost in temeljita strokovna argumentacija predno je investicija končno bila odobrena.

V Nemčiji so delegati ministrstva za industrijo in rudarstvo Slovenije leta 1946 uspeli restituirati nekaj odpeljane opreme, poleg tega pa zagotoviti izdelavo že naročene opreme (npr. kotle Pauker). Hkrati so uspeli najti načrte in »pridobiti« za delo na nadaljnji izgradnji ter takoj s seboj pripeljati glavna projektanta: tehnologa dr. Fuldo in strojnega inženirja Vogla. Na tem sta delala tovariša Draksler — major Povh in tovariš Milenko Dobrlet.

V tem času je na ministrstvu za industrijo in rudarstvo poleg ing. Grünfelda na tem vprašanju začel delati ing. Lučovnik.

Spominjam se, da je izreden poudarek bil na usposobitvi domače industrije za izdelavo opreme. S tem namenom so bile predvidene v samem Strnišču močne delavnice, ki naj bi izdelale del opreme. Prav tako je bila takoj v začetku pritegnjena Metalna iz Maribora.

Za izgradnjo tovarne je bilo potrebno še več — pripraviti strokovni kader za izgradnjo in pozneje za vodenje proizvodnje.

Danes z veseljem zasledujem uspehe tega kolektiva, ki je v celoti osvojil tehnologijo proizvodnje.

Ugotovitev, da v Jugoslaviji primanjkuje aluminija kljub izgradnji novih kapacitet, nam daje zagotovilo, da je bila investicija za proizvodnjo aluminija v Kidričevem upravičena in da je potrebno dati vso podporo za povečanje kapacitete v Kidričevem vsaj do meje porabe aluminija v SR Sloveniji.

Kolektivu želim pri nadaljnjem razvoju mnogo proizvodnih uspehov.

Franc Leskošek — Luka

Prisrčne čestitke, iskrena hvala in najboljše želje vsem, ki ste ustvarjali in oblikovali naših 30 let z delom, delovanjem na področju samoupravljanja, družbenopolitičnega, športnega in kulturnega življenja.

Iskreno čestitamo vsem, ki so dopolnili 10, 20 in 30 let delovne dobe v TGA

TOZD TOVARNA GLINICE

10 LET

Beranič Ciril, Matjašič Franc, Skledar Jože, Vidovič Silvo, Štumberger Roman in Predovnik Dušan.

20 LET

Zunkovič Franc, Bombek Janez, Maroh Janez, Sok Anton, Vindiš Franc, Polanec Franc, Moge Štefan in Doberšek Alojz.

30 LET

Žerak Anton, Gunžer Štefan, Hertiš Janez, Hrenko Ivan, Korže Ciril, Kramberger Ludvik, Mihelič Ivan, Mlakar Ludvik, Perger Ludvik, Turk Martin, Zajc Jožef, Hertiš Anton, Hriberšek Dušan, Kurbus Jurij, Plajnshek Jožef, Zemljič Stanislav in Kokol Franc.

TOZD PROIZVODNJA ALUMINIJA

10 LET

Salamun Vlado, Šori Alojz, Žerak Stanislav, Furjan Vjekoslav, Horvat Ivan, Kaisersberger Franc, Koren Ludvik, Lebar Anton, Mlakar Stanislav, Peklič Štefan, Pintarič Filip, Pintarič Martin, Rep Vinko, Sitar Ludvik, Slameršak Janez, Toplak Jože, Šoba Franc, Kozel Marjan, Lazar Danilo, Gradišnik Jožef, Ferlinc Darko, Gajski Elizabeta, Kovačec Pavla, Mohorič Srdan in Srečkovič Borut.

20 LET

Cestnik Alojz, Kurež Jožef, Kostonjevec Konrad, Pesek Ivan in Škarja Jurica.

30 LET

Ciglar Miroslav, Kolarič Ignac, Turk Blaž, Zver Vincenc, Terbut Franjo in Rodošek Franc.

TOZD PREDELAVA ALUMINIJA

10 LET

Zvegla Janez, Drakšič Branko, Gojkovič Dušan, Primožič Franc, Zebec Henrik, Zupanič Milan, Kmetec Anton, Srdinšek Štefan, Šalamun Milan, Bedenik Janez, Lorber Andrej, Mojzer Franc, Osojnik Jože, Potočnik Janez, Potrč Alojz, Mesarič Ivan in Princ Slavko.

20 LET

Novak Adolf, Avguštin Anton, Kovačec Alojz in Kodrič Anton.

30 LET

Ferlež Anton, Krajnc Franc in Martinčič Ciril.

TOZD LLBK TRBOVLJE

10 LET

Arh Albin, Drgan Ivan, Čož Božidar, Selevšek Martin in Žibret Filip.

20 LET

Lužar Antonija, Artnak Miroslav in Planko Stefanija.

TOZD VZDRŽEVANJE

10 LET

Žnidarko Stojan, Gašpar Franc, Jazbec Milan, Kmetec Maks, Lobenwein Viktor, Majcen Alojz, Medved Stanislav, Mesarec Alojz, Mesarec Franc, Rodošek Martin,

Topolovec Franc, Vrabl Milan, Gajšt Franc, Hrovac Ciril, Kresonja Stjepan, Lešnik Miroslav, Obran Ivan, Teodorovič Aleksander, Žnidar Franc, Bogme Viktor, Jeza Anton, Kline Franc, Lenart Maks, Serdinšek Jožef, Belovič Franc, Kirič Janko, Pogladič Elizabeta, Holc Branko, Meznarič Matilda, Urbančič Lucija in Čuček Terezija.

20 LET

Božanek Maks, Verblac Emil, Škvorc Franjo, Hojak Stane, Kosenburger Martin, Kurež Franc, Orter Anton, Sluga Štefan, Novoselnik Slavko, Gužvinec Josip in Horvat Doroteja.

30 LET

Emeršič Jožef, Horvat Janez, Jagarinec Jožef, Koren Franc, Kornik Alojz, Korpič Maks, Mesarič Ivan, Panikvar Franc, Pižmoht Emlil, Turk Franc, Zemljič Avgust, Jurjaševič Peter, Lubej Janez, Maroh Franc, Ostroško Jože, Polajžar Ivan, Rudolf Angela in Špicer Jože.

TOZD PROMET

10 LET

Kuserbanj Jožef, Murko Danilo, Sambolec Ivan, Štumberger Marjan, Milošič Feliks in Zebec Vinko.

20 LET

Repec Anton, Pukšič Franc, Šibila Anton, Koderman Jakob, Medved Ivan, Peinkihar Anton, Pišek Martin in Vidovič Anton.

30 LET

Verlak Janez in Krojzl Josip.

TOZD KONTROLA KVALITETE

10 LET

Mohorko Franc in Mešl Mlan

20 LET

Hriberšek Leopold, Vtič Franc, Zupanc Stefanija, Zupanič Renata in Rižner Konrad.

30 LET

Slameršek Franc

DELOVNA SKUPNOST SKUPNIH SLUŽB

10 LET

Kostanjšek Jernej, Glažar Zonko, Kodrič Ivan, Kokot Silva, Muršek Mira, Gajser Bruno, Skaza Marjan, Žuraj Bogomira, Šneberger Nada, Horvat Blanka, Mujkanovič Fahrudin, Hertiš Drago, Matijević Rajko in Korže Vili.

20 LET

Kostonjevec Ivan, Podbreznik Hrabroslav, Valenko Ferdo, Galun Ivanka, Kovačič Pavla, Krnjič Ivan, Martinkovič Albina, Tominc Nada, Perič Stevo, Pihler Jožef, Štrulc Jera, Fele Antonija in Kurbus Ana.

30 LET

Kolarič Darinka, Kuret Sava, Huzjan Stanislava, Kozoderc Rudolf, Murko Marija, Premužič Angela, Sluga Anton, Tašner Ivanka, Filipič Franc in Kajzovar Vladimir.

Nova tovarna naša lepša bodočnost

V nedeljo, 21. novembra t.l. dopoldne je bila v Kidričevem slovesnost v zvezi z začetkom rednega obratovanja Tovarne glinice in aluminija »Boris Kidrič« v Kidričevem vpricho številne množice delovnih ljudi iz okolice Kidričevega, Ptujja in drugih krajev, delegacij delovnih kolektivov podjetij, ki so doprinesla častni delež pri graditvi te tovarne ter vpricho številnih visokih gostov, med katerimi smo videli na balkonu upravne zgradbe in med množici ob slovesnosti tudi tov. Franca Leskovška in Ivana Mačka, člana Izvršnega sveta FLRJ, Đura Salaja, predsednika Zveze sindikatov Jugoslavije, Ferda Kozaka, podpredsednika Ljudske skupščine LRS, dr. Marjana Breclja, podpredsednika Izvršnega sveta LRS, tov. Janka Rudolfa, tov. Josipa Rusa, tov. Zdenko Kidričevo ter predstavnike inozemskih podjetij, ki so pomagala opremiti tovarno, in druge.

V začetku slovesnosti smo najprej poslušali predsednika upravnega odbora tovarne tov. Marjana Berliča, ki je izrekel vsem navzočim dobrodošlico, nato predsednika delavskega sveta tov. Staneta Černeteta, ki je prikazal v kratkem razvojno pot tovarne, nato pa obširnejši govor tov. dr. Marjana Breclja, ki je čestital kolektivu tovarne in predstavnikom domačih in inozemskih podjetij, ki so sodelovala pri dovrstitvi tovarne, za dosežen velik in izredno pomemben gospodarski uspeh, obenem pa je izrekel priznanja in zahvalo tov. Francu Leskovšku za njegovo izredno skrb, Josipu Drakslerju, ki je takoj po vojni pripomogel, da smo prišli do načrtov tovarne, kolektivu tovarne ter njenemu vodstvu, inženirjem, mojstrom in delavcem, dvema inozemcema dr. Gustavu Voglu in inž. Viljemu Popelliju kot tehničnima svetovalcema ter vrsti domačih in inozemskih podjetij, ki so sodelovala pri graditvi. Ob koncu govora tov. Marjana Breclja, ki so mu navzoči večkrat s ploskanjem pritrjevali, so bile prečitane še pozdravne brzojavke tov. Titu, Moši Pijade in Mihi Marinku. Po končani zunanji slovesnosti je tov. Marjan Breclj v sejni dvorani razdelil odlikovanja 22 članom kolektiva.

Po svečanem kosilu je več gostov — tov. Franc Leskošek, Đuro Salaj in dr. Jože Potrč nazdravilo graditeljem tovarne v Kidričevem ter želelo delovnemu kolektivu mnogo delovnih uspehov, nakar so gosti tov. Leskošek, Đuro Salaj in Zdenka Kidričeva prejeli v spomin na otvoritveno slovesnost umetniško izdelane spominske plakete iz aluminija.

Ptujski tednik 26. 11. 1954

SVEČANOST V KIDRIČEVEM

Kidričevo, 21. nov. (Tanjug).

Danes je slovesno začela obratovati tovarna glinice in aluminija. Med častnimi gosti so bili: člana zveznega izvršnega sveta Franc Leskošek ter Ivan Maček, predsednik Zveze sindikatov Jugoslavije Đuro Salaj, podpredsednik ljudske skupščine LR Slovenije dr. Ferdo Kozak, podpredsednik izvršnega sveta Slovenije dr. Marjan Breclj, sekretar izvršnega sveta Boris Kocjančič, Zdenka Kidrič in drugi.

Po ogledu obratov je govoril podpredsednik izvršnega sveta dr. Marjan Breclj. V svojem govoru je med drugim poudaril, da je začetek obratovanja tovarne glinice in aluminija v Kidričevem izreden uspeh za jugoslovansko gospodarstvo.

Tovarna glinice in aluminija spada ne le med največje objekte v Sloveniji marveč v vsej državi. Ze doslej so za gradnjo in opremo investirali okrog 19 milijard dinarjev. Letna proizvodnja bo znašala spocetka 45.000 ton glinice in 15.000 ton aluminija, končna zmogljivost pa bo 90.000 ton glinice in 30.000 ton aluminija. Pomanjkanje električne energije predstavlja največjo zapreko za redno obratovanje. Zaradi tega je potrebna hitra graditev začetih elektroenergetskih objektov: termoelektrarne v Šoštanju, hidroelektrarne v Vuhredu na Dravi in sistema akumulacijskih elektrarn na Pohorju.

V času poskusne proizvodnje so dobili v Kidričevem glinico in aluminij prvovrstne kakovosti. Računajo, da bodo do konca leta izdelali nekaj tisoč ton glinice in okoli 2000 ton aluminija.

S slovesnosti so poslali pozdravne brzojavke tov. Titu, predsedniku zvezne ljudske skupščine tov. Moši Pijade in predsedniku republiške ljudske skupščine Mihi Marinku.

Slovenski poročevalec 22. 11. 1954

Milijon ton aluminija v tridesetih letih

Naših 30 let

30 let redne proizvodnje pomeni 970.229 ton proizvedenega aluminija in 2.752.515 ton proizvedene glinice (do 1. 10. 1984). Ni težko izračunati vrednosti te proizvodnje, vsekakor je pa ta proizvodnja velikega pomena za narodno gospodarstvo in za razvoj Jugoslavije po vojni.

30 let ni dolgo zgodovinsko obdobje, za življenje tovarne pa pomeni to vsaj tri generacije, saj bi se v tem obdobju morala tovarna vsaj trikrat obnoviti.

Zgodovinski razvoj tovarne se praktično prične v letu 1942, t. j. med drugo svetovno vojno, ko je začel graditi tovarno na tem območju nemški trust »Vereinigtes Aluminium Werke«. Nemci bi potrebovali tu proizveden aluminij predvsem za letalsko industrijo, ki so jo načrtovali v Mariboru. Tovarna je bila locirana na tem mestu zaradi primerne terena glede na obtežbo objektov. Prostora je bilo dovolj in teren je bil pripravljen za gradnjo tovarne glinice z letno kapaciteto od 160 do 180.000 ton ter temu ustrezne količine aluminija. Zaradi vojnega stanja so Nemci pričeli graditi objekte za proizvodnjo glinice s kapaciteto 90.000 ton letne proizvodnje. Do leta 1945 je bilo zgrajenih cca 70 % objektov tovarne glinice, opreme pa je bilo dobavljeno le približno 5 %. Glinico so Nemci nameravali predelovati v aluminij na Norveškem in v Avstriji. Ob kapitulaciji so Nemci cdvlekli v Avstrijo in Nemčijo. Prav tako so bili odnešeni vsi načrti, odšli pa so tudi vsi strokovnjaki.

V začetku leta 1947 je bila reorganizacija uprave »Strnišče« v podjetje (Odločba Vlade Federativne republike Jugoslavije št. 1926/46 z dne 20. januarja 1947) in vodstvo je prevzel Stane Tonejc, dipl. ing. Takoj po osvoboditvi so bili zavarovani vsi objekti s posebno zaščitno ekipo za zavarovanje državne imovine, ki jo je vodil Selan.

Na ministrstvu za industrijo in rudarstvo so ustrezni organi intenzivno obdelovali vprašanje takratnega Strnišča in storjeni so bili potrebni koraki, da se zagotovi vrnitev odpeljanih naprav in nadaljevanje izgradnje.

Na ministrstvu za industrijo in rudarstvo v Ljubljani so smatrali, da bi bilo potrebno izgradnjo tovarne aluminija čimprej nadaljevati zaradi komparativnih prednosti, ki so v pogledu proizvodnje glinice že obstajale pri nas (s proizvodnjo glinice smo imeli v Sloveniji že določene izkušnje, saj je obratovala Tovarna glinice Moste), medtem pa niso bili takšnega mnenja v zveznem ministrstvu za industrijo v Beogradu. Habrang, takratni zvezni minister za industrijo je zahteval, da se vse naprave, ki so v Strnišču, demontirajo in pošljejo v Dalmacijo. Franc Leskovšek-Luka je bil proti demontaži naprav in organiziral obisk pomočnika zveznega ministra za industrijo in pritegnil k obisku tudi Franja Grünfelda, dipl. ing. Po tem obisku je bila imenovana posebna komisija, ki je proučevala vprašanje Strnišča, katere član je bil tudi Grünfeld, ki je na podlagi zbranih podatkov, dokumentacije in načrtov ugotovila, da je za takraten čas lokacija bila izbrana zelo smotrno. Pri proizvodnji aluminija je namreč daleč najvažnejša surovina električna energija, drugi važen proizvodni element je premog in šele tretji je boksit.

V letih 1945 in 1946 so se v tovarni opravljala le vzdrževalna dela. Po izdaji odločbe zvezne vlade je bilo postavljeno vodstvo tovarne z nalogo, da oskrbi kadre za poznejše obratovanje in sklene pogodbe za nadaljevanje gradnje. V tej odločbi je tudi prvič omenjen aluminijski del tovarne, ki bi ga morali pričeti graditi v letu 1948.

Leta 1948 je bil sklenjen sporazum z Madžarsko in pričela se je izgradnja dveh elektroliz s kapaciteto vsaka po 10.000 ton letno. Že konec istega leta so se pojavile težave, ki jih je povzročila takratna gospodarska blokada. Preorientirati se je bilo potrebno na nove dobavitelje opreme in posledica tega je bila sprememba celotnega koncepta izgradnje. Ta nujna preorientacija je povzročila, da se je z gradnjo nadaljevalo šele v letu 1950. Po novi zamisli je odpadla gradnja druge elektrolize, prvi se je pa zvečala zmogljivost na 150.000 ton letno.

Intenzivna montaža se je pričela šele, ko je leta 1952 Mednarodna banka za obnovo in razvoj odobrila Jugoslaviji kredite v ta namen.

Izgradnja prvega dela tovarne je bila končana leta 1954. Spomladi leta 1954 smo začeli spuščati v pogon tovarno glinice. Kmalu smo proizvedli svojo lastno glinico. To smo začeli uporabljati v elektrolizi, ki je bila tudi dograjena in v novembru istega leta je že priteknel prvi aluminij iz elektrolitskih peči. Ko smo prebrodili prve težave in ugotovili, da je tovarna spsobna obratovati ter proizvajati glinico in aluminij, smo 21. novembra 1954. leta tovarno uradno odprli.

Vzporedno z izgradnjo tovarne smo posvečali posebno skrb izgradnji objektov družbenega standarda, ki služi občanom za osebne in skupne potrebe, za razvedrilo, razvoj in dobro počutje. V letih izgradnje naše tovarne smo vlagali sredstva tudi v gradnjo družbenih stanovanj s spremljajočimi objekti in napravami. Prvotni koncept razvoja družbenega standarda je bila izgradnja naselja z vsemi potrebnimi instalacijami za urejeno bivanje delavcev, zaposlenih v tovarni. Po tem programu smo v naselju zgradili 400 stanovanj na gozdnem področju, ki

so ga pred tem opremili z osnovnim komunalnimi napravami (vodovod, kanalizacija, ceste in električna). Tako je v letih 1947 do 1954 zrastle novo delavsko naselje z 2.000 prebivalci.

Zaradi naraščanja prebivalstva je postalo pomembno vprašanje osnovne šole. Do 1950. leta so otroci obiskovali osnovno šolo v Lovrencu. Tega leta je bila ustanovljena v Kidričevem štirirazredna osnovna šola. Svoje prostore je imela v baraki Šole učencev v gospodarstvu, nato v baraki današnjega naselja II. Okoli leta 1953 smo začeli graditi stadion z vsemi pomembnejšimi športnimi objekti, kot so igrišča za odbojko, tenis in seveda nogomet. Izgradnjo športnih objektov je financirala tovarna, mnogo pa je bilo opravljenega s prostovoljnimi delom. Tovarna je najprej financirala izgradnjo nove 5 razredne osnovne šole, pozneje pa izgradnjo popolne osemletke s telovadnico. Če se povrnemo ponovno k razvoju tovarne, lahko ugotovimo, da tovarna po izgradnji še ni bila tehnološko zaokrožena celota. Manjkala je tovarna anodne mase. Anodno maso smo morali takrat uvažati. Glede na različne dobavitelje je kvaliteta anodne mase stalno nihala. Z izgradnjo lastne tovarne anodne mase smo pričeli leta 1957. Ta tovarna ni bila pomembna samo kot nov proizvodni objekt, ampak predvsem zaradi svoje zasnove, ker je bilo prvič v naši tovarni uvedeno avtomatsko upravljanje proizvodnega procesa. Lahko rečemo, da je postavitve tovarne anodne mase drugi mejnik v dobi razvoja tovarne, ki pomeni prehod od mehanizirane na avtomatizirano proizvodnjo.

Nagel razvoj tehnologije v proizvodnji glinice v aluminijski industriji na svetu je kmalu terjal modernizacijo tudi v naši tovarni. Že v letu 1958 smo pričeli pripravljati prve načrte za rekonstrukcijo in modernizacijo tovarne glinice. Pri rekonstrukciji glinice smo spremenili tehnološki postopek, z uvedbo avtomatizacije pa smo dosegli še enakomerno kvaliteto glinice, zvečanje proizvodnje pri zmanjšanem številu delavcev, boljše izkoriščanje surovin in zmanjšanje porabe energije.

Prav tako kakor pri proizvodnji glinice smo izboljšali delovni proces tudi v elektrolizi. Od prvotno zasnovane kapacitete elektrolize 15.000 ton letno smo po zaslugi izboljšav dosegli letno kapaciteto 20.000 ton aluminija. Istočasno smo začeli z gradnjo nove elektrolize s kapaciteto 25.000 ton aluminija letno, ki je šla v pogon v letu 1963.

V svetu je bil nagel razvoj tehnologije pridobivanja aluminija. Temu razvoju smo hoteli slediti tudi mi, zato smo začeli razvijati lastne peči s predpečeno anodo. Od leta 1970 do leta 1976 smo imeli v pogonu 12 poskusnih peči na predpečeno anodo, ki so dosegale dobre proizvodne uspehe, vse smo imeli pripravljeno za začetek izgradnje tovarne predpečenih anodnih blokov, vendar je bila izgradnja tega obrata, na osnovi mnenj takratnih strokovnih kadrov v tovarni, ustavljena. Od takrat dalje smo napravili in kupili nekaj študij o modernizaciji elektrolize, ki je najbolj vitalni del v celotni aluminijski vertikali, brez katere si razvoja predelave in finalizacije ne moremo zamisliti. Samoupravni organi so že sprejeli koncept modernizacije proizvodnje primarnega aluminija, pri realizaciji tega koncepta se pa pojavljajo predvsem finančne težave, ki so izrazi-tejše ob sedanjih gospodarskih situaciji celotne države.

Skozi vse obdobje smo v tovarni skrbeli za modernizacijo, obnavljanje strojev in naprav, posodabljanje najrazličnejših del preko strokovnih služb in na osnovi inovacijskih predlogov delavcev, vse z namenom, da bi dosegli čim boljše proizvodne rezultate in da bi olajšali delo delavcev in izboljšali delovne pogoje v katerih delavci delajo.

Aluminij

Zgradili smo tudi novo livarno, kjer proizvajamo ozki in široki liti trak, lito žico, rondelice in izparilnike. To je znatna pridobitev v finalizaciji proizvodnje in kar se odraža tudi v boljšem finančnem uspehu.

Skozi vso tridesetletno delovanje delovne organizacije so se delavci srečevali z najrazličnejšimi problemi in težavami, ki so jih uspešno reševali. Tovarna je bila od vsega začetka kovačnica delavcev. Delavci tovarne so se z bogatimi izkušnjami z lahkoto vključevali v reševanje problematike tudi v širši družbeni skupnosti. — Ob tem se moramo spomniti na proizvodno-tehnološke težave pri spuščanju tovarne v pogon, na težave, ki so nastajale v tovarni ob redukcijah električne energije, ko je bilo potrebno ustaviti proizvodnjo tudi v vseh pečeh v elektrolizi, na zaostrene odnose ob spreminjanju sistemov pri delitvi osebnih dohodkov, skratka, preživeli smo marsikatero »neurje«, najhujši »vihar« smo pa preživljali zadnja leta našega obratovanja, ko je zaradi medsebojnih odnosov med temeljnimi organizacijami in delovno skupnostjo skupnih služb Skupščina občine Ptuj sprejela sklep o uvedbi družbenega varstva za našo delovno organizacijo. Pa tudi to je mimo, je pa dobra šola za vse delavce, ki so pred ukrepom, med njim in po njem vestno izpolnjevali svoje delovne obveznosti, kar se vidi iz doseženih proizvodnih rezultatov.

Anton Kozoderc

Samoupravljanje in družbenopolitične organizacije v TGA

Leto 1950 pomeni za jugoslovansko družbeno skupnost pomemben mejnik. Takrat smo stopili na pot delavskega samoupravljanja — začeli smo uresničevati socialistično demokracijo in s tem odprli lastno, izvirno pot razvoja.

Samoupravljanje smo med prvimi uvedli tudi v TGA — 8. 6. 1950 je bil izvoljen Delavski svet podjetja, ki ga je sestavljalo 40 članov; Delavski svet je izvolil tudi Upravni odbor s 9 člani kot njegovim izvršilnim organom.

V tem času je bila tovarna v investicijski izgradnji, temu ustrezno so bile pristojnosti organov upravljanja še bolj ozke in so predstavljale predvsem posvetovalni pomen. Prišel pa se je proces prehoda iz administrativnega vladanja državnega aparata na samoupravljanje proizvajalcev.

Temelj delavskega samoupravljanja je odločanje o delitvi materialnih dobrin — v času, ko je bilo podjetje še v izgradnji še ni ustvarjalo dohodka, zato ta pogoj ni bil izpolnjen. Izkušnje, ki so bile pridobljene do leta 1954, ko se je pričelo s poskusno proizvodnjo, pa so bile dragocene in so se poznale pri nadaljnjem razvijanju samoupravljanja.

S pričetkom redne proizvodnje se je začelo v podjetju samoupravljanje v pravem pomenu. Število članov Delavskega sveta je bilo povečano od 40 na 60. Tako so člani pokrivali celotno tovarno; volilce so obveščali o delu Delavskega sveta, o zadevah, ki so se obravnavale na sejah in sklepah, ki so jih sprejeli. Skupine članov Delavskega sveta so po obratih na sestankih s sodelavci obravnavale zadeve iz dnevnih redov sej in zbirale mnenja članov kolektiva, predstavniki skupin so na sejah predlagali tista stališča, za katera so se odločili v bazi.

V letu 1957 se je s sprejemom več zakonov bistveno okrepilo samoupravljanje v gospodarskih organizacijah tako, da so Delavski sveti odločali o dohodku, določali proizvodne plane, ki so imeli vključene potrebe državnih organov za normalen razvoj družbenih dejavnosti (izobraževanje, zdravstvo...).

Po vzgledu sindikalne organizacije se je v letih 1959 in 1960 začelo z decentralizacijo delavskega samoupravljanja v TGA. Po razpravah je leta 1961 Delavski svet sprejel sistem organiziranosti samoupravnih organov. Ker se je podjetje organiziralo glede na tehnološki proces na tri proizvodne ekonomske enote in proračunsko enoto, so bili na nivoju obratov Sveti proizvajalcev ekonomskih enot, osrednji organ je še naprej ostal Centralni delavski svet z Upravnim odborom kot izvršilnim organom. Samoupravni organi v ekonomskih enotah so samostojno uveljavljali delovna razmerja, sprejemali pravilnike ter razpravljali o delitvi dohodka in o vseh samoupravnih aktih, ki so se sprejemali na Centralnem delavskem svetu podjetja.

S spremembo Ustave v letu 1963, ki je postavila enotne temelje samoupravljanja na vseh sektorjih družbenega dela, saj smo pred tem imeli delavsko samoupravljanje in družbeno upravljanje, je bila izvršena nadaljnja reorganizacija samoupravljanja — notranjo organizacijo urejajo delovne organizacije s Statuti teh. Po tem je bil izvoljen na neposrednih volitvah Delavski svet delovne organizacije, ki je štel 60 članov, Delavski svet pa je izvolil 8 članov Upravnega odbora, direktor delovne organizacije je bil član Upravnega odbora po položaju. V delovnih enotah — glinici, aluminiju, energetiki, vzdrževalnih obratih, prometu in osrednjih službah so bili izvoljeni Sveti proizvajalcev; delovne enote so predstavljale tehnološko in

Skладиšče aluminija nekoč

ekonomsko zaokrožene proizvodne oz. storitvene organizacijske enote.

Ustavna dopolnila v letih 1967, 1968 in posebno v letu 1971 so korenito posegla v dotedanje odnose. Pri tem gre predvsem za ustanavljanje TOZD in za uveljavljanje novega položaja neposrednih proizvajalcev, kar so opredeljevala tim. »delavska ustavna dopolnila.« Vsebinska sprememba je bila predvsem v onemogočanju bodočih različnih oblik odtujevanja oblasti od delavcev ter zagotovitvi razredne vsebine razvoja samoupravnih socialističnih družbenih odnosov; predvsem XV. ustavno dopolnilo je opredeljevalo nadaljnji razvoj socialističnega samoupravljanja v delovnih organizacijah.

V letu 1973 smo v TGA organizirali TOZD kot najmanjše družbenoekonomske celice. Na osnovi večmesečne javne pravice, ki so jo vodile DPO TGA, smo ustanovili 4 TOZD — Glinica, Aluminij, Vzdrževanje, Promet in Delovno skupnost skupnih služb.

Po določilih Samoupravnega sporazuma o združitvi v delovno organizacijo TGA »Boris Kidrič« je organiziranost samoupravljanja bila naslednja:

- na nivoju delovne organizacije je bil Delavski svet, ki so ga sestavljali delegati iz vseh TOZD glede na število delavcev te,
- Delavski svet delovne organizacije je imel za posamezna področja kolektivne izvršilne organe (6),
- v TOZD oz. DSSS je najvišji organ samoupravljanja Delavski svet TOZD oz. DSSS,
- Delavski svet TOZD oz. DSSS je imel za posamezna področja te kolektivne izvršilne organe (6).

Z organiziranostjo delovne organizacije na TOZD smo dosegli globoko v decentralizacijo samoupravljanja. O dohodku TOZD ne odloča Delavski svet delovne organizacije, ampak delavci v TOZD, ob upoštevanju vseh principov socialističnega samoupravljanja, kot so vzajemnost, solidarnost in ostalih. TOZD omogoča, da delavec vse bolj prihaja do izraza, ne samo kot proizvajalec, temveč tudi kot samoupravljalec; da se lahko vključi v tekoče razprave in odločanje o vseh pomembnejših zadevah, ki zadevajo njegov trenutni in bodoči ekonomski položaj. Inicijativa in odgovornost samoupravljalcev ima vse pogoje za krepitev, pravtako rast socialistične samoupravne zavesti. Razvilo se je neposredno odločanje na zborih delovnih ljudi, ob predhodnem pravočasnem in ustreznem obveščanju delavcev preko delovnih skupin. Zbori se po potrebi delijo na delne zore delavcev po organizacijskih enotah, kajti praksa je pokazala, da so zbori učinkovita oblika odločanja le, če niso preštevilni. Organi samoupravljanja na ravni DO in TOZD delujejo na delegatskih načelih.

V času od ustanovitve TOZD v TGA do naše 30. obletnice proizvodnje je doživela delovna organizacija še dve spremembi — vključitev TOZD Livarna lahkih barvnih kovin iz Trbovelj in ustanovitev OZD, kjer smo v asociaciji skupaj z »Impolom« iz Slovenske Bistrice. Delavci TOZD iz Trbovelj sodelujejo preko delegatov v samoupravnih organih TGA, enako tudi delavci TGA v organih SOZD.

Zadnje spremembo samoupravne organiziranosti smo delavci potrdili na referendumu v letošnjem letu s sprejemom novega samoupravnega sporazuma o združitvi v delovno organizacijo TGA in Statutom delovne organizacije TGA.

Tako delovno organizacijo TGA sestavljajo TOZD — Tovarna glinice, Proizvodnja aluminija, Predelava aluminija, Livarna lahkih barvnih kovin, Vzdrževanje, Promet, Kontrola kvalitete in za opravljanje skupnih del dve delovni skupnosti — Strokovno administrativnih služb ter Spremljajočih dejavnosti.

Pravtako smo se odločili za kolektivno vodenje delovne organizacije, vodi ga Kolegij, ki ga sestavljajo predsednik in trije člani, zadolženi za posamezna področja.

(Nadaljevanje na 6. strani)

V delovni organizaciji delujejo družbenopolitične organizacije — sindikalna organizacija, Zveza komunistov, Zveza socialistične mladine in aktiv Zveze borcev NOV.

Vzporedno z razvojem in rastjo tovarne, kakor tudi organov samoupravljanja so se razvijale in rastle tudi družbenopolitične organizacije kot idejne politične sile in voditelji mladega kolektiva na Dravskem polju, ki ni imel bogatih proletarskih tradicij in je zato bila tudi tembolj težka in odgovorna vloga subjektivnih sil v borbi za izpolnjevanje delovnih nalog in zavestnih samupravnih odločitev.

V družbenopolitičnem delovanju v kolektivu so politične organizacije dosegale določene uspehe in premagovale raznovrstne težave in konflikte, ki so se pojavljali v procesu proizvodnje, samoupravljanja in razvojnega napredka delovne organizacije. Za doseženo razvojno pot, predvsem v času aktivne izgradnje delovne organizacije, gredo zasluge odgovornemu delovanju članov kolektiva v družbenopolitičnih organizacijah in organih samoupravljanja.

Oblike udejstvovanja ZK in sindikata v življenju delovnega kolektiva in pri njegovih naporih pri proizvodnji, razvijanju delovne organizacije in samoupravljanju so bile zelo pestre in številne.

Živahna dejavnost je bila na področju samupravnih odnosov pri ustanavljanju temeljnih organizacij združenega dela. Prav tako so se obravnavali ustavni amandmaji ter predlogi nove zvezne in republiške ustave in predlogi samupravnih aktov v kolektivu. V zvezi s tem se je sindikalna organizacija kakor zveza komunistov, morala prilagoditi novemu duhu in se v tem smislu preosnovati.

Tako so zaživele osnovne organizacije po vseh TOZD in v Delovni skupnosti skupnih služb. Osnovne organizacije so v TOZD in Delovni skupnosti odgovorne za družbenopolitično dejavnost.

Prizadevanja družbenopolitičnih organizacij in samupravnih status v TOZD so pospešili proces med delovnima kolektivoma Impola in TGA, kar je bil dolgoročen cilj vseh družbenopolitičnih in gospodarskih dejavnikov obeh kolektivov.

Organiziranost sindikalne organizacije TGA temelji na članu, ki se povezuje v sindikalno skupino na svojem področju, preko osnovne organizacije v Konferenco osnovnih organizacij sindikata TGA. Pri sindikalni organizaciji delujejo aktiv žena, aktiv kvodajalec, aktiv ZB NOV, moški pevski zbor, godba na pihala, tovarniška samopomoč, blagajna vzajemne pomoči in komisije za posamezna interesna področja. Vsak član TGA je tudi član sindikata.

Organiziranost ZK v TGA se začne pri članu, ki se povezuje v osnovni organizaciji ZK; na nivoju delovne organizacije deluje Stalna akcijska konferenca ZK TGA. V delovni organizaciji je 182 članov, kar je le 8 % vseh zaposlenih.

Organiziranost Zveze socialistične mladine temelji na članu, ki je aktiviran v Osnovni organizaciji v TOZD oz. Delovni skupnosti; kot povezovalc vseh Osnovnih organizacij pa deluje Konferenca Zveze socialistične mladine, v TGA je 500 mladincev.

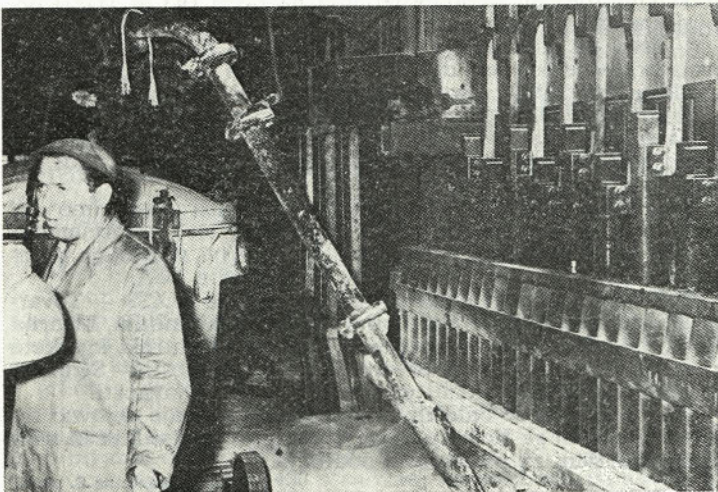
Če bi ob koncu ocenili delovanje samupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij TGA skozi 30 let obratovanja, je potrebno reči:

1. Velika aktivnost, požrtvovalnost in odrekjanja so bila prisotna v začetnih letih obratovanja.

2. Samoupravni organi in družbenopolitične organizacije TGA so popuščale poslovnim strukturam, ki so iz leta v leto obljubljale občutnejši razvoj delovne organizacije. Ostalo je pri besedah in zbirki različnih razvojnih programov, ki pa so v večini le na papirju; rezultat je viden — delovna organizacija je na področju proizvodnje aluminija tehnološko popolno zastala, delavci le s skrajnimi napori za ceno zdravja še vstrajajo pri proizvodnji in dosegajo zelo dobre proizvodne rezultate.

Prvi aluminij v elektrolizi B leta 1963

Foto: Z. Kozoderc

Odmor

3. Z organiziranjem TOZD v delovni organizaciji TGA nismo dosegli ciljev, ki jih je predvidel samoupravni razvoj naših delovnih organizacij — v eni izmed TOZD je celotna struktura od poslovnih delavcev, samupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij TOZD, vsebolj delovala dezintegrativno znotraj delovne organizacije.

4. Tudi po sprejemu Zakona o združenem delu — »mali ustavi«, ki je nastala iz potreb in ciljev naše samoupravne družbe, se odnosi niso spremenili, tehnokratizem in tehnokratizem se je v delovni organizaciji v nezmanjšani širini nadaljeval.

5. V letu 1983 smo doživeli, po neuspešnih naporih posameznikov, ki delajo in živijo za TGA, samupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij na nivoju TGA, da bi se razmere uredile in izboljšale, začasn timer za družbenega varstva SO Ptuj v delovni organizaciji, TOZD in DSSS TGA.

V sklepu Zbora združenega dela, ki je obsegal 3 strani našega tovarniškega časopisa je podana odločitev za ukrep — ne zaradi ekonomskih težav oz. neizpolnjevanja pridobitve dohodka, ampak zaradi razmer in odnosov v TGA. Odstavljena je bila večina poslovnih delavcev in delavcev s posebnimi pooblastili in odgovornostmi v DO, pravtako samoupravni organi v TOZD Proizvodnja aluminija in Delovni skupnosti skupnih služb ter omejeno uresničevanje samupravnih pravic delavcev pri odločanju v Delavskem svetu delovne organizacije.

6. Enoletni ukrep je za nami — delovna organizacija TGA in delavci v njej smo doživeli še eno težko preizkušnjo, ki pa ima tudi širši pomen v združenem delu in razvoju socialističnega samoupravljanja v Jugoslaviji.

In kako naprej?

Na področju delovanja samupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij je potrebno nadaljevati tam, kjer so začeli naši delavci — pionirji razvoja TGA pred 30. leti, z upoštevanjem Ustave in Zakona o združenem delu; v borbi za razvoj delovne organizacije mora biti na prvem mestu tolikokrat omenjena Modernizacija primarne proizvodnje aluminija (MPPAL).

V vseh organih pa se moramo boriti za samoupravno demokracijo — za demokracijo dela oz. demokracijo združenega dela, katere bistvo je v tem, da je delavcem omogočeno neposredno izražanje interesov in demokratično odločanje o pogojih in rezultatih dela. Kot okvir razvijanja samoupravne demokracije morajo organizirano potekati prizadevanja v naslednjih smereh:

— v smeri uveljavljanja strokovnosti in njene demokratizacije,

— v smeri prizadevanj za uveljavljanje enakopravnih odnosov med delavci v naši delovni organizaciji,

— v smeri racionalizacije delegatskega dela in zastopanja v vseh organih samoupravljanja in afirmaciji družbenopolitičnega dela v TGA,

— v smeri krepitve odgovornosti posameznikov na vseh področjih delovanja TGA — pri poslovnih funkcijah, delegatih v samupravnih organih in članih družbenopolitičnih organizacij TGA.

Zato, kot povdarja tov. Popit, na velja tudi za TGA: »Naša perspektiva ni v redu, disciplini in razreševanju problemov na etatičen, birokratski in tehnokratski način, temveč v uresničevanju družbenoekonomskih odnosov.«

Milijon ton aluminija v tridesetih letih

TOZD Tovarna glinice

Tovarna glinice proizvaja metalurško glinico, specialne glinice, tekoče vodno steklo in zeolit A v suspenziji.

Prve tone metalurške glinice so bile proizvedene spomladi leta 1954 po stolpnem postopku. Proces proizvodnje glinice po stolpnem postopku je zahteval izredno velik fizičen napor zaposlenih, po drugi strani pa nas doseženi rezultati niso zadovoljili. Idejo o rekonstrukciji in modernizaciji smo začeli uresničevati 1958 leta. Prehod na sodoben kontinuiran Bayer postopek je omogočil avtomatizacijo proizvodnega razklopa in dekantacije. Kontinuiran Bayer postopek in odprava ozkih grl sta omogočila večjo proizvodnjo glinice po letu 1963, ko je bila praktično rekonstrukcija končana. Kljub doseženim rezultatom smo še naprej izpopolnjevali tehnologijo proizvodnje glinice. Tako smo opustili sušenje boksita, ustanovili sinter postopek ter prenehali proizvajati generatorski plin. V kalcinaciji II. smo prešli na mazut, v letu 1983 pa na zemeljski plin.

TOZD Proizvodnja aluminija

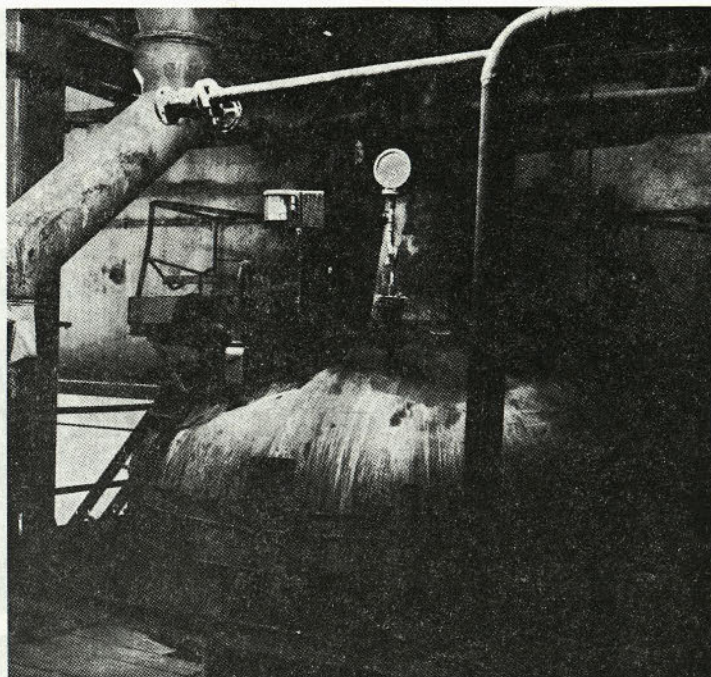
Marsikoga zanima, kako je kaj v TOZD Proizvodnja aluminija. V tem članku novega odgovora ne boste našli. TOZD Proizvodnja je potrebno obiskati ter preživeti vsaj en dan in eno noč v elektrolizi. Ko nas je obiskal sociolog, raziskovalec človeškega duha, Stefan Kališnik, ni bilo jasno, »ali naj verjame možem ugledne postave kot so: Marx, Do-

Poleg vseh izboljšav v tehnologiji proizvodnje glinice pa smo razvili specialne glinice za različne namene, tako za korund, elektroporcelan, avtomobilske svečke, polirne paste itd. Prav tako pa smo uvedli mletje specialnih glinic za potrebe naših odjemalcev.

V letih 1979—1982 smo z lastnim znanjem razvili tehnologijo za proizvodnjo zeolita A, ki nadomešča v pralnih sredstvih tripolifosfat. Za proizvodnjo zeolita A smo uporabili obstoječo opremo od opuščenega sinter postopka. Ena od surovin za proizvodnjo zeolita A je tekoče vodno steklo, zato smo razvili postopek za raztapljanje trdnega vodnega stekla.

Tako kot smo znali v TOZD tovarna glinice doslej uporabiti lastno znanje, predvideno tudi v bodoče graditi svoj razvoj na lastnem znanju. Ena najpomembnejših nalog, ki nas čaka, je sprememba tehnologije, oziroma prehod na površinsko aktivno glinico, kar je velik izziv za domače strokovnjake.

stojevski, Cankar in tisoče drugih sodobnih raziskovalcev.« Zdi se mi, da po ogledu elektrolize bolj verjame »Spartaku, Matiji Gubcu, Janu Palachu, železarnjem v Nemčiji, rudarjem v Angliji, črncem v Afriki in milijonom drugim, ki so se za kvaliteto življenja bojevali in za njo tudi umirali.« Obiskovali so nas tudi veliki funkcionarji. Nekatere smo

Proizvodnja zeolita

komaj dohitevali, ko so hiteli skozi halo. Kaj pa tisti, ki so preživeli 20,25 ali celo 30 let dela v elektrolizi, tisti, ki so premagali to uničevalsko tehnologijo, tisti, ki dajejo sebe, so danes največji heroji in največji borci za kvaliteto življenja vseh nas. Zato je najpomembnejše govoriti o njih, kajti TGA so ljudje in 30 obletnica je njihov praznik.

Toda pri nas niso vsi takšni, mnogi še živijo od dela drugih. Torej so ljudje, ki ne priznajo nobene morale, socializma ne spoštujejo, tudi bog je za njih mrtev. Kljub temu jih prenašamo, ker so v manjšini, in upamo, da se bodo popravili.

REKORDNA PROIZVODNJA

Izogibal se bom števil, ker jih je bilo več kot preveč pri obravnavi periodičnega obračuna. Nujno je poudariti proizvodnjo v el. A, ki je v prvih devetih mesecih znašala 15.825 ton, za 324 tone presega plan in 204 več kot lani. Vsaka čast delavcem el. A, ne samo zaradi rekordne proizvodnje, ampak ker so ta rekord dosegli po 30 letih obratovanja.

Vprašam se, kako dolgo je možno še dosegati takšne rezultate. V el. B je proizvodnja in poraba nekoliko slabša, čeprav tudi presegamo plan. Uspeh, ki smo ga dosegli na novih celicah je izreden, to je bodočnost hale B. Za obe elektrolizi je značilno, da je treba še vztrajati za izboljšanje tehnološke discipline. Pomožni obrati, anodna masa in energetika nadaljujejo tradicijo pridnih in sposobnih delavcev, ki to s svojimi rezultati dokazujejo. Za vodstvo TOZD smo rekli, da nas reši le delo, sodelovanje in medsebojno zaupanje. Večina se je temu odzvala, rezultati so vidni.

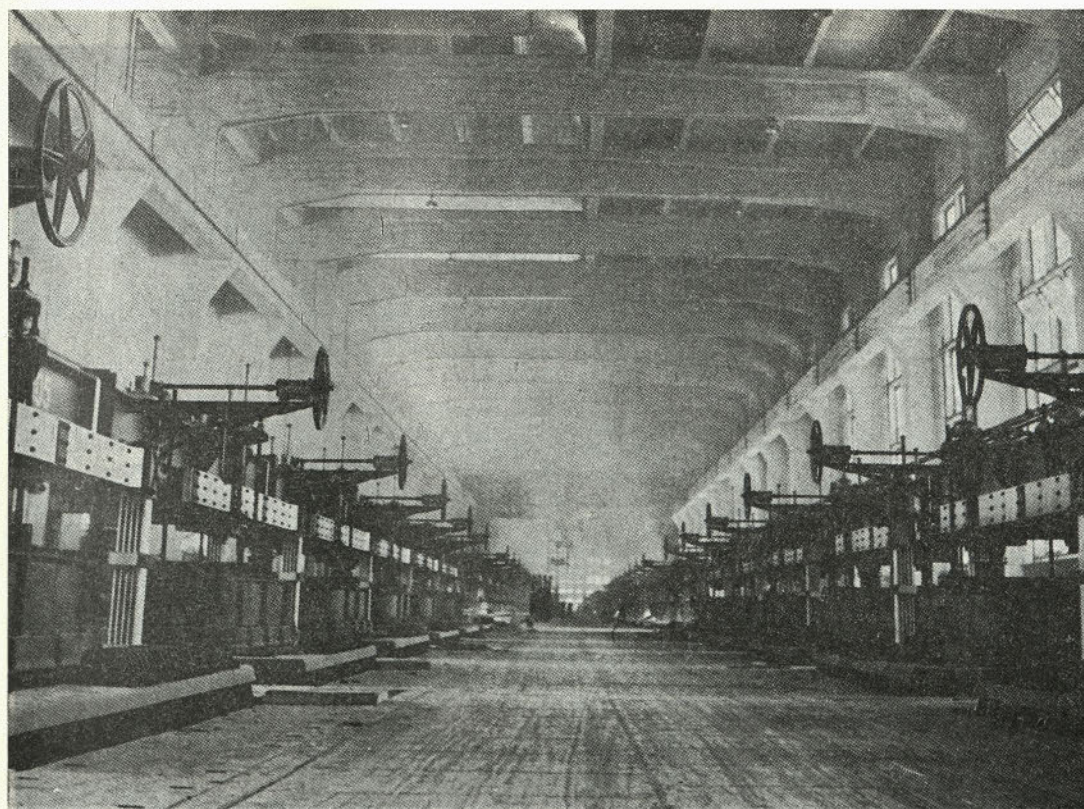
KAKO NAPREJ

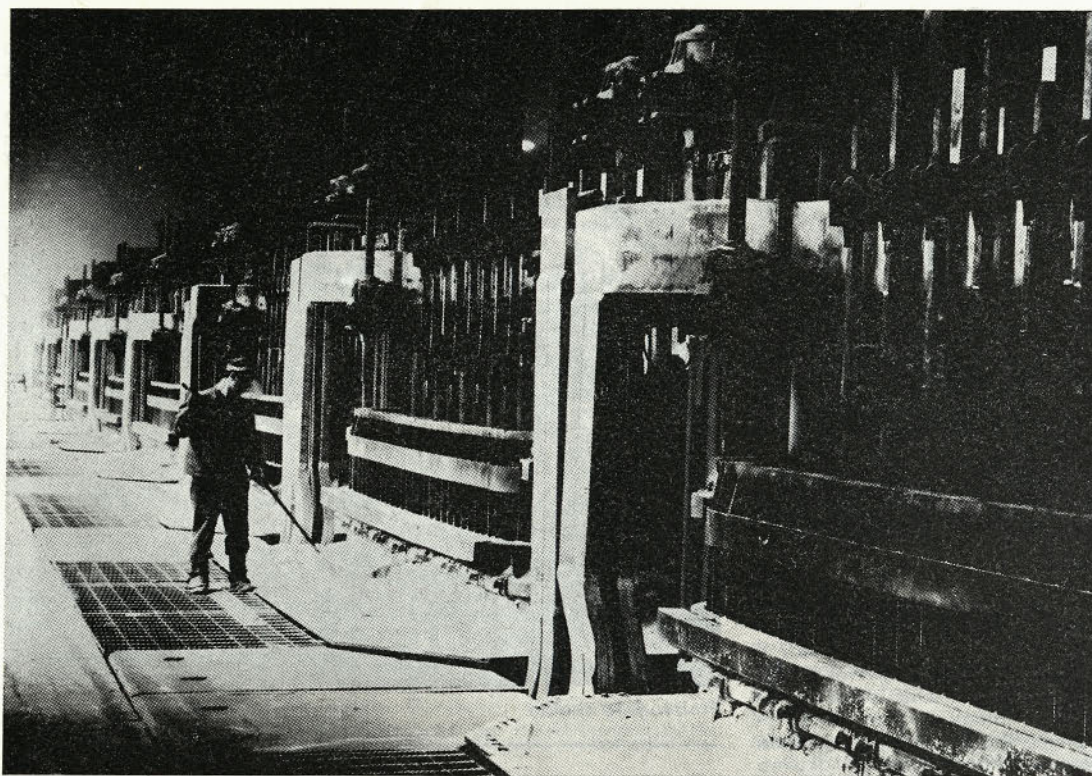
Družbeno varstvo je mnogo zahtevalo od nas in smo nekaj pozitivnega tudi uveljavili. Kot nikoli prej smo jasno definirali razvojne naloge v okvirju MPPAI. Pravice investitorja smo prenesli na TGA, sprejeli smo vse možne sporazume in predloge, ki pomenijo realizacijo MPPAI, s čemer smo dokazali pripadnost TGA in enakopravnost z ostalimi TOZD.

Razvojno in kadrovsko smo se usmerili izključno na strokovno delo. Izboljšalo se je sodelovanje z ostalimi TOZD in sektorji. Rezultati se kažejo pri proizvodnih rezultatih in razvojnih nalogah. Zbrali smo dovolj poguma, da sami in v sodelovanju s fakultetami razvijamo zahtevne naloge, ki smo jih dosedaj le naročali od zunaj. S poizkusnimi celicami bomo na ta način uvelja-

(Nadaljevanje na 8. strani)

Elektroliza A nekoč

Elektroliza B nekoč

(Nadaljevanje s 7. strani)

vili svoje lastno znanje, ki smo ga pridobili pri dosednji proizvodnji.

Delavcem ne smemo preveč obljubljeni, toda nekatere začete aktivnosti moramo uresničiti. Boljše vrednotenje proizvodnih delavcev, pravica do rekreacije, dopusti, problemi invalidnosti, pomanjkanje delavcev v elektro-lizah in zdravstvena zaščita so glavne naloge. Lahko zaključim, da je stanje v TOZD dobro, saj smo se medsebojno dovolj zblizali na človeških osnovah, ne na principu sile.

Toda resnica je, da se ta končevalska tehnologija ni in še nekaj časa ne bo spremenila. Ta čas se moramo truditi, da bomo zdržali z enakim tempom dela in rezultatov.

Če pa bodo takrat delavci izigrani, potem nam niti heroizem niti entuziazem, o katerem sem uvodoma povedal, ne bo več pomagal.

Ivo Ercegović, dipl. ing.

**Milijon ton aluminija
v tridesetih letih**

TOZD Predelava aluminija

Osnovna dejavnost TOZD Predelava aluminija je vlivanje in predelava aluminija in aluminijevih zlitin.

Z naložbami v livarniške kapacitete smo zaokrožili proizvodni program, s katerim v celoti pokrivamo tehnološke zahteve naših kupcev. Tako smo v obratu Livarna usposobljeni za litje livarskih in gnetnih zlitin različnih oblik in kvalitet. Poudariti je potrebno, da smo v obratu Predelava v izredno kratkem času osvojili proizvodnjo litja ozkega traku, širokega traku in lite žice. Enostavni program, ki je v začetni fazi obsegal le čisti Al, smo z lastnim znanjem in izkušnjami razširili na zahtevnejše zlitine. Velik skok v tehnološkem smislu je zahteval tudi spremembo miselnosti od prvega do zadnjega zaposlenega delavca, kar je za tako kratek čas sigurno velik uspeh.

Veliko napora je bilo vloženo tudi v proizvodnjo rondelic s katerimi v pretežni meri prodiramo na zahtevna tržišča. S proizvodom kot je rondelica smo v TOZD Predelava prešli iz naše standardne enote meter oz. centimeter na stotinke milimetra, kar še danes marsikomu povzroča nemalo težav.

Posebno mesto pri letošnjem tovarniškem jubileju ima tokrat obrat Izparilniki, ki je s svojimi delovnimi uspehi zaslužil tudi srebrni znak. Z naložbo v linijo Ex-

pandal je možno proizvajati 1600 t izparilnikov, s čemer v celoti pokrivamo zahteve jugoslovanskih proizvajalcev bele tehnike.

Tudi delovni invalidi, ki smo jih zaposlili na linijah za proizvodnjo rondelic in izparilnikov, so povsem upravičili premestitev na nova delovna mesta.

Milan Pristovšek, dipl. inž.

TOZD Livarna lahkih barvnih kovin

Oziraje se na prehojeno pot, posebno pa na dobo, ko smo delavci livarne združili svoje delo z delom DO TGA v Kidričevem in obenem upoštevaje poslovne možnosti, ki se nam nudijo, lahko zaključimo, da je pred našo temeljno organizacijo dobra razvojna perspektiva. Delavci TOZD livarne smo dolžni, da s svojimi prizadevanji, dob-

rim strokovnim, samoupravnim in družbenopolitičnim delom, v največji meri prispevamo svoj delež v nadaljnji poslovni krepitvi in k napredku lastne TOZD in DO pa tudi širše skupnosti.

Ob tej priložnosti iskreno čestitamo vsem delavcem v DO TGA »Boris Kidrič« Kidričevo, za uspehe, dosežene v 30-letnem delu.

Livarna tlačnih odlitkov v Trbovljah

**30 let
TGA**

TOZD Vzdrževanje

Vzdrževanje delovnih sredstev je poseben proizvodni sistem, ki je tako organiziran in opremljen, da lahko opravlja usluge za potrebe neposredne proizvodnje v delovni organizaciji. Sistem vzdrževanja neposredno vpliva na proizvodnjo in ima nalogo, da kontinuirano vzdržuje sposobnost delovnih sredstev v optimalnih mejah in ustvarja pogoje za njihovo izkoriščanje v proizvodnem procesu. V naši delovni organizaciji imamo zelo stare proizvodne naprave, ki so pretežno iz uvoza, zato je vloga vzdrževanja še toliko pomembnejša in odgovornejša.

V TOZD Vzdrževanje delovne organizacije TGA BORIS KIDRIČ Kidričevo je zaposlenih povprečno 525 delavcev. Organizacijsko smo razdeljeni na strojno vzdrževanje, ki ima v sestavi največ delavcev, elektro vzdrževanje, gradbeno vzdrževanje, vzdrževanje avtomatike in priprave dela. Vzdrževalniška dela izvajamo v dveh večjih delavnicah to sta strojna delavnica I in strojna delavnica II in v manjših delavnicah, ki so raztresene po delovni organizaciji. V strojni delavnici I popravljamo stroje in naprave pretežno za proizvodne obrate glinice v strojni delavnici II pa opravljamo vzdrževalniška dela za dvorane za proizvodnjo aluminija in livarne. V prostorih strojne delavnice I imamo še elektro vzdrževanje, vzdrževanje avtomatike ter priprave dela.

V organizacijsko sestavo vzdrževanja spada tudi skladišče rezervnih delov, ki ima prav tako posebne prostore.

Večja dela, ki jih opravlja TOZD Vzdrževanje v delovni organizaciji so:

obnova elektrolitskih celic, gene-

ralno popravilo kalcinacijskih peči, avtoklavne vrste, parnih kotlov, anodne mase in vzdrževanje vseh ostalih naprav v DO.

V vzdrževanju smo z leti težili k temu, da bi težka ročna dela našim delavcem čimbolj olajšali. Tako smo posodobili tehnologijo obnove elektrolitskih celic, ko smo kupili dva teleskopska bagerja za rušenje dotrajane obzidave elektrolitskih celic in odpravili težaško ročno delo naših delavcev. v nam dobro znanih delovnih pogojih.

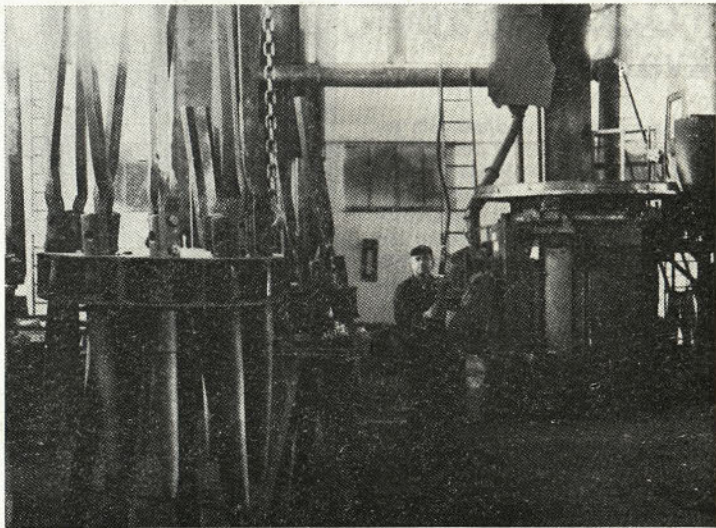
Z leti so se pojavljale potrebe po izdelavi vse več rezervnih delov v delovni organizaciji, tako smo kupili več novih obdelovalnih strojev, da smo nadomeščali stare, že izrabljene stroje.

Pri strojni delavnici I gradimo orodjarno za izdelavo in vzdrževanje orodij za rondelice. Ključne orodjarske stroje smo že kupili.

Na elektro področju smo v sklopu nove livarne zgradili laboratorij za mikroelektroniko, ki je žal le polovično opremljen.

V bodočnosti nas čakajo pomembne naloge. Hitreje moramo posodabljanje naprave in opremo v vzdrževanju, osvojiti moramo proizvodnjo rezalnih orodij, usposobiti se za vzdrževanje mikroelektronskih sistemov, predvsem pa se moramo zavzemati za spremembo mišljenja, da je vzdrževanje manj pomembna dejavnost, saj neposredno vpliva na stroške proizvodnje. S kvalitativnim in učinkovitim vzdrževanjem preprečujemo nepričakovane in daljše zastoje v proizvodnji, kar se vsekakor odraža pri izvrševanju dogovorjenih obvez pri prodaji naših končnih proizvodov.

Rudi Belšak, dipl. ing.

Iz Vzdrževanja

TOZD Promet

Ko človek ocenjuje uspehe na nekem področju, se nehote ozre na sam začetek in skuša primerjati, kako je bilo takrat in kako je danes. Razlike so ponavadi očitne, še posebej če je med tem minilo trideset let. Marsikaj se je spremenilo, od improviziranih organizacij dela do trdnejših organizacijskih sistemov, od preprostih tehnoloških rešitev pa do zapletenih visokostorilnih strojev in naprav. Transportna dejavnost pri tem ni bila izjema. Spreminjala in razvijala se je vzporedno z razvojem in rastjo tovarne v Kidričevem.

Investitor, ki je gradil tovarno med vojno, je zapustil 5 km industrijskih tirov, eno lažjo parno lokomotivo premikalko, tirni žerjav »DEMAG« in 15 vagonov za notranji transport.

Ker začetna transportna sredstva in objekti niso zadoščali potrebam novo zgrajene tovarne, smo dogradili 25 km novih tirov, s katerimi smo povezali vsa nakladalno — razkladalna mesta. Kupljeni sta bili novi parni lokomotivi, takozvani UNRI, 83 vagonov za prevoz premoga in 15 vagonov za prevoz rdečega blata. Področje cestnega prometa pa je razpolagalo z nekaj avtobusi, goseničarjem UB-100 in tremi buldožerji. Ostala transportna dela pa so se izvrševala z lopatami in močnimi rokami. Prenekateri hrbtenici še danes čuti posledice.

Razvoj pa je šel nezadržno naprej. V tridesetih letih smo veliko spremenili:

— obnovili smo industrijske tirste in tirne naprave,

— modernizirali smo vleko, kupljena je bila diesel-električna lokomotiva,

— buldožerja so zamenjali nakladalci,

— navadni bager UB-100 je zamenjal hidravlični,

— težka fizična dela smo zmanjšali na minimum, s tem ko smo uvedli paletizacijo in kupili različne viličarje,

— izboljšali smo organizacijo dela, jo uskladili in prilagodili predpisom,

— zgradili garažni prostor,

— izšolali lastni kader za profil poklicev v železniškem prometu

in še bi lahko naštevali, saj danes TOZD Promet razpolaga z obsežnim strojnimi parkom in kadri pretežno prometno-transportne kvalifikacije.

Seveda pa trideseta obletnica, ne pomeni, da smo lahko pretirano zadovoljni. Modernizacija proizvodnje pridobivanja aluminija pomeni tudi za nas velik izziv, da sledimo s svojo dejavnostjo novjšim spoznanjem.

Boris Urbančič, dipl. org.

Pogled na tovarno

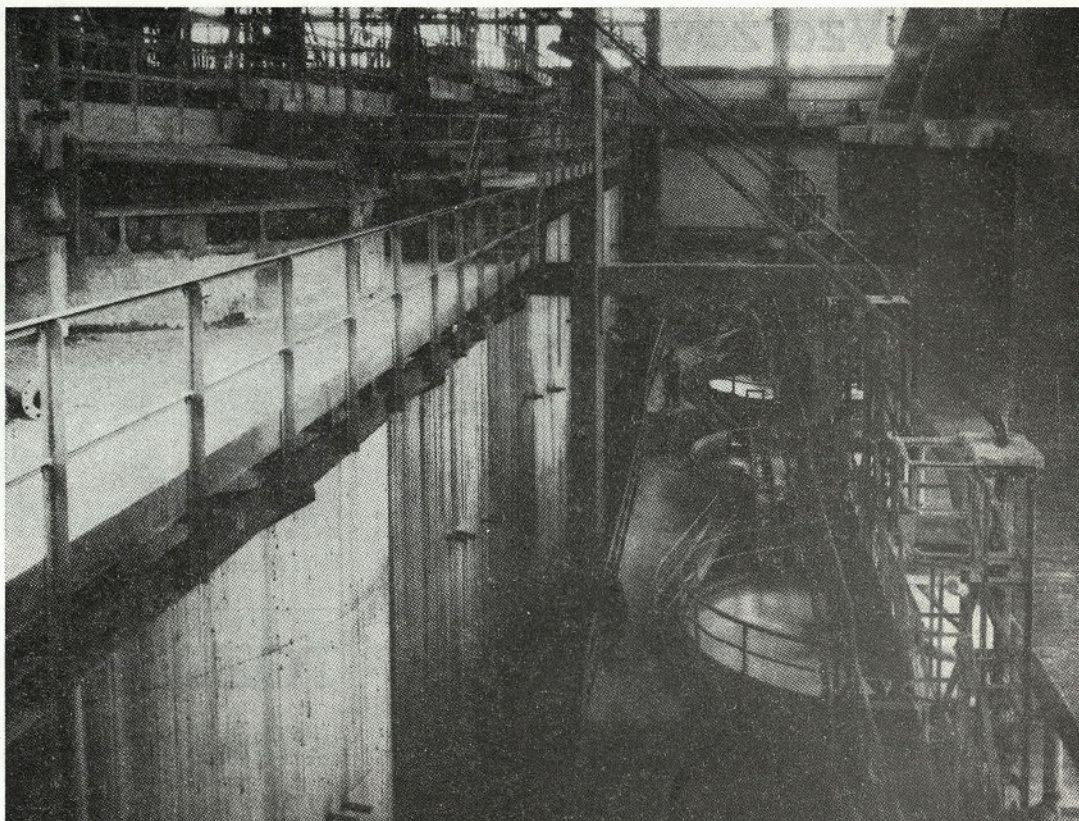

TOZD Kontrola kvalitete

Čeprav smo ena najmanjših temeljnih organizacij v delovni organizaciji TGA, naša funkcija v sklopu delovanja cele organizacije ni ravno majhna, saj spremljamo proizvodnjo od začetka, od vhodnih surovin, preko medfaznih procesov do finalnih izdelkov. Že sam naslov pove, da je glavna dejavnost naše temeljne organizacije kontrola. Kontrola kvalitete surovin in proizvodov kot glavna dejavnost, s stranskimi dejavnostmi kot količinski prevzem surovin, medfazna kontrola, vhodna kontrola vzdrževalnega materiala, opravljanje meritev, kontrola meril.

Vse to opravljamo z 76 zaposlenimi delavci, v petih funkcionalnih enotah.

Homogen in strokovno dobro usposobljen kolektiv je kos mnogim vsakodnevnim proizvodnim problemom, še posebej pa je s svojim znanjem in zavzetostjo sodeloval pri uvajanju kontrole na novih proizvodih TOZD Predelava aluminija, pri meritvah na novih pečeh v elektrolizih in reševanju problematike kvalitete nehomogenih boksitov.

Glinica ob rekonstrukciji leta 1963

Delovna skupnost skupnih služb

Sektor za investicije (1984 — 2014)

30 let proizvodnje je za nami. Smo v sredini ali na koncu obdobja, ki ga bodo zgodovino-pisci označili s proizvodnjo gline in aluminija v TGA? Proizvajamo na napravah, ki po svoji zasnovi sodijo v generacijo peč 40-tih let. Kako dolgo še? Kdaj bomo prenehali s proizvodnjo invalidov? Kdo in kdaj bo dal odgovor na gornja vprašanja? Sektor za investicije v DSSS? Vemo, kaj je potrebno storiti, da bo proizvodnja tekla še 30 let, koliko sredstev potrebujemo in in kako jih gospodarno potrošiti, ni pa v našem dosegu:

— prepričati odgovorne strukture, da je proizvodnja aluminija smoterna iz narodnogospodarskega vidika

— kako in iz katerih realnih virov priskrbeti finančna sredstva

— priskrbeti dodatne količine električne energije.

Predolgo že čakamo, da bi lahko verjeli, da bo odgovor prišel iz republike ali občine. V Ljubljani ugotavljajo, da spadamo med energetsko, surovinsko in kapitalno intenzivne panoge in da smo med tistimi srečneži, ki izpolnjujejo pogoje za prestrukturiranje iz dolgoročnega programa stabilizacije. Naš edini adut je baje znanje. Delavci TGA, Impola in drugih tovarn, ki skupaj z nami ocenjujejo, da ni realno pričakovati, da bodo živel od proizvodnje in prodaje elementov mikroelektronike in numerično krmiljenih strojev. V TGA bo potrebno tudi oceniti,

da so cilji MPPAI visoko postavljeni in da njihova realizacija zahteva usmerjanje vse razpoložljive energije v tej smeri. Posamične interese bo potrebno podrediti skupnemu. Velja za posameznike in TOZD Enoten nastop navzven, podpora porabnikov aluminija, borba za povečanje storilnosti in zmanjšanje stroškov, so aduti, na katere igramo. Ugotovitev, da so v naših rokah, ne bi smela povzročati novih motenj.

Sektor za plan, organizacijo in AOP

Sektor za plan, organizacijo in AOP zajema funkcije poslovnega procesa, ki so usmerjene predvsem v notranje delovanje delovne organizacije. Prav zaradi tega se je v tridesetih letih spreminjala formalna organizacija sektorja, tako pač, kot so narekovale potrebe pomešane z znanjem ljudi, ki so bili v vodstvu delovne organizacije.

Današnja organizacija v bistvu zagotavlja to, da bi moral biti sektor takšen, kjer bi lahko posamezniki, seveda tisti, ki imajo željo in potrebo, iskali informacijo o bodočem in sedanjem ekonomskem položaju delovne organizacije, v kateri združujejo svoje delo. Pri tem seveda ne čakamo samo na uporabnike informacij, ampak sektor s svojo dejavnostjo lahko bi rekli večkrat posiljuje s standardnimi informacijami. Ena od dejavnosti narekuje sektorju, da je povezan z zunanjimi inštitucijami, ki so zadolžene za zbiranje in obdelavo

podatkov v ožji ali širši družbenopolitični skupnosti. Organizacijska služba s svojo dejavnostjo poskuša urejevati in vplivati na takšno organiziranost DO, ki bi imela čim večje učinke na samem delu. Seveda je to cilj, ki je teoretično postavljen, praktično v življenju pa je tako, da je vsaka nova reorganizacija kompromis med starim in novim, kar pa je seveda tudi razumljivo.

Služba za avtomatsko obdelavo podatkov se v sedanjem trenutku srečuje s problemom, da gledano na širši razvoj te dejavnosti, močno zaostaja in da bo nujno, da delovna organizacija v kratkem naredi korak k posodobitvi.

Nadaljnja pot sektorja je postavljena iz sedanjih nalog, ki se v sektorju opravljajo, pa ne tako dobro, da se ne bi boljše, in razvoja celotne samoupravne družbe, ki bo direktno vplivala na našo dejavnost. Vendar vse to naše delo ne bo samo sebi namen, vedno bomo standardna dela podrejali delom, ki bodo vezana na razvoj in rast delovne organizacije.

Franc Visenjak, dipl. oec.

Sektor za marketing

Osnovna naloga Sektorja za marketing v letih, ki so pred nami, bo v integraciji vseh naporov, da v okviru aktivnosti, ki jih opredeljuje to področje dejavnosti prispeva maksimalno k realizaciji ciljev naše delovne organizacije. Tvorno vključevanje sektorja za marketing, da skupaj z ostalimi doprinese svoj prispevek za nemoteno odvijanje po-

slovnega procesa ne pomeni neke nove kvalitete ampak kontinuiteto v naslednjih letih. Glavna misel, ki se nam ob tem poraja je vprašanje, kako v vedno težjih pogojih zagotoviti izpolnitev osnovne marketinške funkcije, ki jo opredeljuje zahteva, da z čimbolj zaokroženo in kompletno ponudbo ohranjamo in širimo delež in ime našega proizvoda na domačem in tujem trgu, ob sočasnem zagotavljanju potrebnega dohodka.

Tržišče je gotovo prvi imperativ, ki nam mora biti vodilo v vseh naših razmišljanjih in aktivnostih ter v pristopih za reševanje problemov. Brez pretiravanja lahko trdimo da temu v preteklosti ni bilo zmeraj tako, saj je veliko takih, ki menijo, da je proizvodnja osnovni faktor, vse ostalo pa mora biti njemu podrejeno. Kako zmotna so taka razmišljanja je v teoriji in praksi razvitih industrijskih držav že dolgo znano, poslovna filozofija pa temelji na izreku: čimbolj usreči kupcu in pri tem dobro zaslužiti. Čeprav so pogoji pri nas nekoliko drugačni, zaradi kroničnega presežka povpraševanja nad ponudbo, pa ne smemo zanemarjati dejstva, da zaostreni pogoji gospodarjenja v naši državi že sproščajo tržne mehanizme, ki bodo slej ko prej zahtevali od vseh gospodarskih subjektov, da se prilagajajo tržišču in ne obratno. Ko govorimo o zaostrenih pogojih mislimo pri tem na potrebo po prilagajanju novim razmeram na področju formiranja cen, ponudbe in popravševanja. Vse bolj so prisotne težnje za liberalizacijo dosedanjega

(Nadaljevanje na 11. strani)

sistema cen, ko cene niso bile instrument, ki bi nagrajeval ekonomičnost, rentabilnost in produktivnost, ampak omogočal lagodno življenje tudi nekaterim organizacijam ali grupacijam, ki so brez dobrega gospodarjenja, vendar preko že znanih poti pri administrativnem urejanju cen, našli možnosti za doseg takšnih cen, ki so jih dopuščale še kar naprej nesmotrno gospodarjenje. Sedanjí trenutek prinaša nove kvalitete, pri oblikovanju cen, ki jih doslej nismo poznali. Pozabiti bo treba na prakso samodejnih avtomatizmov pri oblikovanju cen in računati na dejansko kupno moč aluminijske potrošnje. Bodisi v procesih združevanja dela in sredstev, skozi dohodkovne odnose, bodisi na klasičen način preko kupoprodajnih pogodb, se prenaša oblikovanje cen v sfero odločanja neposredno med proizvajalcem in kupcem — potrošnikom. To pomeni za nas, da bomo hočeš nočeš morali prisluhniti našim partnerjem, njihovim težavam in limitom, pred katere so sami postavljeni pri ustvarjanju svojega dohodka. To pomeni nadalje, da se bo potrebno pri gospodarjenju in v lastni proizvodnji obnašati maksimalno racionalno. Večina naših partnerjev mora namreč izvažati, ker so rezultati slabši kot na domačem tržišču. Velika konkurenca postavlja na eni strani zahteve glede kvalitete, na drugi strani pa limitira dohodek. Tu je zgornja meja tudi za naš dohodek in ne tako kot doslej administrativno urejanje cen v Beogradu.

Posebno področje je naš izvoz, pri čemer mislimo zlasti na nove proizvode med katerimi naj bi imel največjo vlogo izvoz rondic. Predvidevamo, da bi z izvozom rondic pokrivali že v naslednjih dveh letih kar polovico deviz, ki jih ustvarjamo sami mimo ostalih združevalcev. Kako naporna pot nas čaka na tem področju so pokazale težave ob dosedanjem osvajanju proizvodnje. Tuje tržišče veliko ostreje ocenjuje kvaliteto in napake, kupce je težko osvojiti, izgubljen ugled zaradi neustrezne ponudbe pa še težje povrniti. Menimo, da je proizvodnja rondic ključno področje, ki mu moramo posvetiti največjo pozornost, da bi prebrodili začetne probleme in osvojili kvaliteto, ki nas lahko postavi ob bok ostalim renomiranim evropskim proizvajalcem. Z dosedanjimi naporimi smo zagotovili prodor pri kupcih v petih zahodnoevropskih državah, vendar nadaljnji uspeh ali neuspeh ne zavisi samo od naporov sektorja za marketing, ampak v prvi vrsti od kvalitete proizvoda.

Napori in prizadevanja za modernizacijo naših elektroliz se neposredno odražajo tudi pri delu sektorja za marketing. Z vsemi našimi potrošniki poslujemo na osnovi načel, ki smo jih skupno izoblikovali v okviru naše poslovne skupnosti. Skupno urejanje zadev, kot so dobave aluminija, finančni, devizni in drugačni problemi že nekaj let niso več posebnost. Uspešno se dogovarjamo o zadevah skupnega

pomena, med katerimi je, kot rečeno, združevanje deviz in sredstev za posodabljanje in modernizacijo prav gotovo najvišji izraz skupnega urejanja zadev. Naša organizacija bo tudi v bodoče dajala na razpolago ves metal našim tradicionalnim odjemalcem ter bo vršila direktni izvoz le v tistem obsegu potrebnih deviz, ki ga domači potrošniki ne morejo sami zagotoviti. V tem okviru predvidevamo tudi v naslednjih letih dobave metala naslednjim segmentom potrošnje: Impolu, potrošnikom aluminijskih livarskih zlitin, Djuru Salaju Niš, potrošnikom platirno valjanih izpiralnih plošč ter seveda v izvoz, kjer dajemo povdarek aluminjskim rondicam.

Enako veliko težo bo sektor za marketing moral posvečati v naslednjih letih področju nabave in raziskavi trga. Oskrba z vsemi potrebnimi reprodromateriali, surovinami, rezervnimi deli, energijo in opremo je naloga ki ne bo zlahka rešljiva. Vsakodnevno se srečujemo s pomanjkanjem blaga na tržišču, z vrtoglavi dviganjem cen, s spreminjajočimi se predpisi pri uvozu blaga, kar vse iz dneva v dan otežuje izvajanje postavljenih nalog pri nabavi vsega navedenega. Prizadevali si bomo tudi v bodoče zagotoviti oskrbo ključnih materialov na osnovi dolgoročnih pogodb. Primer za to je samoupravni sporazum z našim glavnim dobaviteljem boksita v Rovinju. Dolgoročno urejanje donosov bomo prenašali tudi na področja, ki so vezana na uvoz. Pri tem je videti boljše perspektivo s partnerji na zapadnoevropskih tržiščih, kot z dobavitelji iz dežel s katerimi poslujemo v kliringu, kot npr. lužina iz ČSSR. Potrebno je omeniti, da ni možno v celoti razmejevanje deviz za uvoz oziroma za dobave domačih dobaviteljev, ker slednji skoraj že po pravilu tudi zase zahtevajo devize.

Pri uvozu se tudi v bodoče ne bomo mogli izogniti nabavi boksita iz uvoza enostavno iz razloga ker z odlično kvaliteto popravljamo kvaliteto domačih boksitov, ki je v zadnjih letih vse slabša. Predvidevamo da bomo obdržali uvozni aranžman boksita iz Gvineje, ki je ugoden zaradi delnega kliringškega plačanja. Ob robu nabavne problematike je potrebno povdariti, da so zahteve za uvoz vedno večje, ker dosedanjí domači dobavitelji razpolagajo z zmeraj manjšimi količinami, bodisi zaradi potrebe, da sami izvažajo, bodisi da pokrivajo naraščajoče potrebe ostalih jugoslovanskih odjemalcev. Primer za to je nabava katranske smole, nabava valjev za novo valjarno itd.

V okviru nalog, ki jih bo postavljala pred nas projekt MPPAL bo potrebno realizirati v raziskavi tržišča vse aktivnosti in zagotoviti po potrebi tudi ojačanje te službe. Naloge ki sledijo na tem področju so mnogoštevilne in zahtevne, njihovo izpolnjevanje pa predstavlja za naš sektor nov kvaliteten izziv.

Vinko Fištravec, dipl. oec.

Kadrovsko splošni sektor

KADRI V TGA

Pri pregledu opravljenega dela v preteklih 30 letih preveč radi pozabljamo ob naštevaju proizvodnih uspehov oz. neuspehov na glavnega nosilca vseh aktivnosti — delavce TGA. Skrbni za človeka, delavca smo v naši delovni organizaciji posvečali vedno veliko pozornost. Zavedamo se, da je ob danes zastareli tehnologiji ves čas delal človek. Ker mu nismo mogli nuditi boljših pogojev dela in sodobnejše tehnologije, smo poskušali to vsaj delno nadoknaditi s skrbjo za njegovo izobraževanje, življenjski in družbeni standard, njegovo varnost ter mu pomagali pri reševanju njegovih problemov.

Pred 30 leti, ko je pričela tovarna poskusno obratovati je bilo zaposleno 1055 delavcev, danes pa nas je že 2493. Tudi struktura delavcev se je močno spremenila, saj je sedaj dosti več delavcev z višjo stopnjo izobrazbe.

TGA je stalen kolektiv, kar pomeni, da v vsej svoji zgodovini nismo imeli posebnih problemov z odhajanjem delavcev, pa tudi interes za zaposlitev pri nas je še zmeraj velik. Delavci zapuščajo delovno organizacijo predvsem zaradi starostnih in invalidskih upokojitev, v zadnjem času pa so se močno povečale tudi predčasne upokojitve. Na odhod zaradi ostalih razlogov pa najbolj vplivajo slabe delovne razmere in slabo zdravstveno stanje delavcev. Po procentih fluktuacije, ki se giblje okrog 6,3% (izogibna okrog 2%) smo med delovnimi organizacijami z najnižjim številom odhodov v takšni vrsti proizvodnje.

Skrb za delavca

V TGA so bile investicije v standard zaposlenih že od same izgradnje velike, dokaz za to je naselje Kidričevo. Stanovanjski gradnji smo posvečali veliko pozornost ves čas, tako, da imamo preko 600 družbenih stanovanj, 876 delavcem pa smo tudi pomagali pri reševanju njihovih stanovanjskih problemov s krediti za izgradnjo ali adaptacijo stanovanjskih hiš. Lahko rečemo, da zaradi izredne pozornosti, ki smo jo posvečali stanovanjskemu standardu, nismo poznali stanovanjske krize. V zadnjih letih je sicer narostlo število priselcev za stanovanje in kredite, vendar problematika ni tako kritična kot v drugih delovnih organizacijah.

V TGA smo začeli organizirano skrbeti za delavca z ustanovitvijo Kadrovske socialne službe, kjer so se kmalu zaposlili strokovnjaki, ki skrbijo za človeka — socialni delavci, sociologi, psihologi. Že kmalu smo spoznali potrebo po organiziranem zdravstvenem varstvu delavcev, ki ga zagotavljamo v naši obratni ambulanti že od leta 1955. Naraščanje števila delovnih invalidov in za dela manj zmožnih delavcev je spodbudilo širjenje kurativnega in preventivnega varstva zaposlenih. Reševanje pro-

blematike delovnih invalidov je vseh 30 let velik problem delovne organizacije, saj je naraščanje njihovega števila (konec leta 1983 jih je že bilo 323 delavcev ali 13,4 % zaposlenih) vedno hitrejša od zagotavljanja ustreznega števila ustreznih del oz. nalog. Zavedamo se, da bomo ta problem uspešno rešili le z odpravo glavnega povzročitelja invalidnosti — zastarele tehnologije in težkih delovnih pogojev, v katerih delajo naši delavci.

Socialno varstvo pa pomeni ob skrbi za delovne invalide tudi nudenje pomoči sodelavcem v stiski — materialni ali osebni, skrbi za matere, mlade delavce, upokojeince, alkoholike in otroke umrlih delavcev.

Izobraževanje delavcev

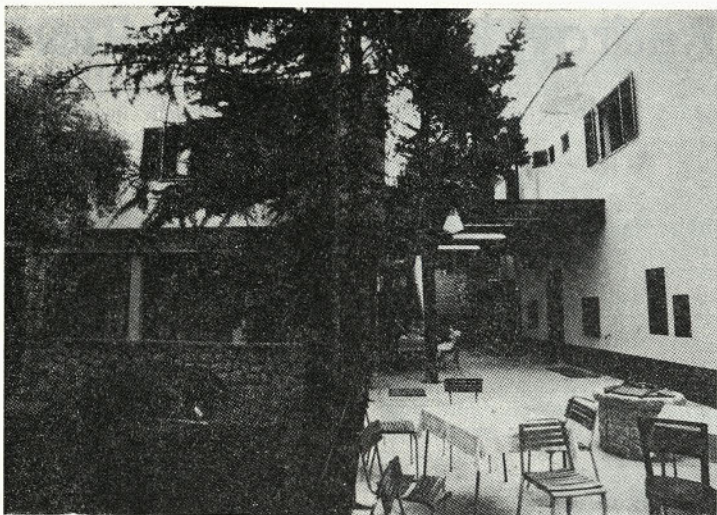
Specifična tehnologija pri proizvodnji aluminija nas je kmalu spodbudila, da smo začeli v našem izobraževalnem centru usposabljati delavce za delo v različnih tečajih od VKV do delovodske šole. Vseh 30 let posvečamo veliko pozornost tudi izobraževanju mladih strokovnjakov na vseh vrstah šol. S ponosom ugotavljamo, da je večina novih mladih delavcev v času šolanja prejela štipendije TGA. Precejšnjo pozornost posvečamo tudi šolanju naših delavcev ob delu ter njihovem stalnem usposabljanju, saj se zavedamo, da bomo le z višjim nivojem strokovnega znanja dosegli največji cilj — modernejšo proizvodnjo primarnega aluminija. Naša delovna organizacija zelo uspešno sodeluje z različnimi šolskimi ustanovami, tako s sodelovanjem naših strokovnjakov pri pouku, kot nudenjem pogojev za proizvodno delo in prakso učencem srednjih šol. Pri tem ne sprejemamo le svojih štipendistov, temveč dajemo možnost pridobivanja delovnih izkušenj tudi drugim.

Družbeni standard delavcev

Zaradi zelo težkih delovnih pogojev smo v TGA pred leti (1975) uvedli tudi aktivno rekreacijo za delavce, ki delajo v najtežjih razmerah, kot posebno obliko zdravstvene zaščite. Na ta način pomagamo delavcem, da si njihovi organizmi vrnejo vsaj nekaj izgubljene moči. Programiran aktivni odmor izvajamo po adaptaciji prostorov v našem počitniškem domu v Crikvenici. Delavci in zdravniki obratne ambulante ugotavljajo, da smo s programiranim aktivnim odmorom dosegli pozitiven vpliv na funkcionalne in delovne sposobnosti udeležencev.

Ob padanju življenjskega standarda našega človeka vedno bolj spoznavamo pomen počitniških kapacitet naše delovne organizacije. Delavcem omogočamo letovanje po ugodnih cenah v naših počitniških stanovanjih in domu v Crikvenici, Nerezinah, Červarju in Treh kraljih na Pohorju. V načrtih za naslednje obdobje pa smo si že zapisali, da bomo število počitniških kapacitet povečali v skladu z našimi finančnimi možnostmi, saj je za

(Nadaljevanje na 12. strani)

Prenovljeni počitniški dom v Crikvenici

(Nadaljevanje z 11. strani)

mnoge naše delavce takšen način letovanja edina možnost za preživljanje letnega dopusta od doma.

Z organizirano družbeno prehrano med delom omogočamo delavcem, da nadomestijo med delom izgubljeno energijo. V našem obratu družbene prehrane pripravljamo za delavce tople, hladne in dietne obroke. Z adaptacijo prostorov obrata bomo imeli v Kidričevem tudi urejen gostinski obrat, ki ga krajani in naši delavci pogrešajo.

Delavci Kadrovske splošnega sektorja tudi zagotavljajo pogoje za uspešno delo samoupravnih organov, skrbijo pa tudi za varovanje delovne organizacije, varstvo pred požari, skrbijo, da

imajo delavci čiste in zakrpane delovne obleke, čiste delovne prostore. Kljub temu, da njihovo delo ni zmeraj najbolj vidno, so pomembno prispevali k uspešnemu poslovanju TGA Kidričevo.

Uspešno delo v preteklih 30 letih nam je spodbuda, da bomo po svojih močeh sodelovali pri realiziranju bodočih planskih nalog, zlasti modernizaciji proizvodnje primerne aluminija. Šele, ko bomo imeli v TGA strokovno usposobljenega delavca na vseh področjih, ki bo delal na sodobnih strojih in v moderni tehnologiji ter bo imel zagotovljeno socialno in osebno varnost, ustrezen osebni in družbeni standard, bomo lahko ugotovili, da smo svoje delo uspešno opravili. B. G.

Šport in rekreacija v TGA

Že med izgradnjo tovarne so med delavci nastajale potrebe po športno rekreativnem delovanju. Leta 1947 je bil ustanovljen sindikalni športni aktiv STRNIŠČE, z atletiko, telovadbo in kegljanjem, kot glavnimi aktivnostmi. Paralelno s temi so se začele razvijati še naslednje aktivnosti: nogomet, odbojka, namizni tenis in tenis.

Z graditvijo industrijskega naselja ob tovarni so potrebe po športno rekreativnem življenju zelo hitro naraščale. V tem času lahko začnemo govoriti o množičnosti v športu. Problem so postali športni objekti. Z mnogo razumevanja in lastnega udarniškega dela so takratni entuzijasti v Kidričevem zgradili športni park z dvema igriščema za veliki nogomet, odbojgarskim igriščem in dvema igriščema za tenis. Tako so bili dani vsi pogoji, da je šport v Kidričevem začel hitro napredovati.

Leta 1950 je bilo ustanovljeno športno društvo Aluminij z odbojgarsko, nogometno, namizno teniško in teniško sekcijo. To je bil pričetek organiziranega dela, ki je začelo dobivati tudi tekmovalni karakter. Odbojkaši so tekmovali z vidnimi uspehi v takratni odbojgarski ligi Štajerske. Tudi nogometna sekcija postaja

vse močnejša in se leta 1952 osamosvoji kot NK ALUMINIJ Kidričevo. Leta 1962 so postali kidričevski »žogobrci« po uspešno prestanih kvalifikacijah člani republiške lige, kjer so uspešno nastopali do leta 1966, ko so postali republiški pokalni prvaki. Naslednji dve leti so bili člani II. zvezne nogometne lige zahod, kar je tudi največji uspeh v delovanju nogometašev iz Kidričevega, kajti po teh letih so se začeli strmo spuščati in so nazadnje pristali v II. republiški ligi, kjer nastopajo še danes.

Družbena funkcija telesne kulture je danes bolj pomembna, kot je bila nekoč. Kot element družbenega standarda ima v današnjih pogojih življenja zelo veliko in pozitivno vlogo, zato deluje pod okriljem KOOS TGA komisija za šport in rekreacijo, katere osnovna naloga je vključiti čim večje število delovnih ljudi v organizirano dejavnost, in sicer v vseh starostnih kategorijah in obeh spolih, vse pa seveda v smislu izboljšanja zdravstvene in s tem delovne sposobnosti. Program dela komisije za šport in rekreacijo je v grobem razdeljen na tri programske postavke, ki temeljijo na interesih, željah in sposobnostih delovnih ljudi v naši DO. To so:

1. Športna dejavnost po pagogah:

Delavci naše DO se vključujejo v naslednje oblike športno rekreativne dejavnosti, ki so organizirane preko celega leta: nogomet, rokomet, odbojka, kegljanje, streljanje, šah, tenis, pikado in smučanje.

S to obliko športne dejavnosti se ukvarja največje število delavcev (približno 400).

2. Udeležba na občinskih in medobčinskih tekmovanjih:

— udeležba na akcijah, ki jih organizira ZTKO občine Ptuj in OSS PTUJ (medobčinska liga v malem nogometu, kegljanje, streljanje...).

— udeležba na tradicionalnih srečanjih med delavci TGA in IMPOL. Na teh srečanjih se tekmuje v naslednjih disciplinah: nogomet, rokomet, šah, odbojka, kegljanje, namizni tenis, tenis in streljanje, sodeluje pa približno 40 delavcev iz vsake DO.

— udeležba na tradicionalnem srečanju med delavci TGA in LLBK iz Trbovelj. Tekmuje se v enakih disciplinah kot v srečanju z delavci IMPOL in je zato tudi enako število udeležencev.

3. Srečanje delavcev aluminijske industrije Jugoslavije SAL.

Teh srečanj smo se do leta 1980 udeleževali samostojno kot ekipa TGA, od omenjenega leta pa zaradi velikih stroškov tvorimo skupaj z delavci iz IMPOL-a ekipo UNIAL MARIBOR.

Srečanja se odvijajo vsako leto v drugem kraju, odvisno kje so sedeži aluminijske industrije. Tekmuje se v naslednjih disciplinah: rokomet, odbojka, mali nogomet, kegljanje, streljanje, namizni tenis, viseče kegljišče, partizanski mnogoboj, vožnja s kolesom, pikado in šah. Na teh srečanjih so bili dosedaj naši športniki zelo uspešni, saj so šestkrat dosegli zmago v skupnem seštevku. Zadnjih nekaj let se skupnega zmagovalca več ne proglašajo, ker so to prvenstveno tovariška srečanja z delavci iz bratskih republik, šport pa je v drugem planu.

Pa še nekaj o tenisu, za katerega se navdušuje iz dneva v dan več delavcev in njihovih svojcev iz naše DO. Od nekdanje igre »izbrancev« je postal tenis razširjena in priljubljena športna igra. To omogočajo vse številnejša igrišča iz asfalta, be-

tona in umetnih mas, za katero ni drago vzdrževanje, kot je to praksa pri peščenih igriščih.

Brez zadržkov lahko zapišemo, da je za rekreacijsko udejstvovanje teniška igra idealna in to iz več vzrokov:

— na službenem mestu je vedno več teamskega dela, zaradi česa prihajajo v ospredje individualne športne aktivnosti. Važno vlogo pri izbiri rekreacijske aktivnosti predstavlja tudi čas.

— Dva v tenisu lažje uskladiata svoj čas, kot skupine v kolektivnih športnih igrah.

— v kolektivnih športih posameznik zaradi nujnosti prilagoditve soigralcem ne more sodelovati v tempu, ki ne ustreza njegovim trenutnim telesnim sposobnostim, igralec v tenisu pa aktivnost prilagodi utrujenosti organizma lažje že zaradi same strukture igre.

— raznolikost udarcev je tudi pomemben element, zaradi katerega je igra zanimiva.

Zaradi navedenih vzrokov se v tej igri udeležujejo starejši v enakim navdušenjem kot mlajši. To dokazuje struktura članov teniške sekcije TGA, v katero je vključenih okrog 40 naših sodelavcev in njihovih družinskih članov. Na razpolago imajo dvojce lepih peščenih igrišč v Kidričevem. Kar se tiče množičnosti je zelo vzpodbuden podatek, da se iz leta v leto število včlanjenih veča.

V okviru zmožnosti in sposobnosti nudijo začetnikom pomoč, da v čim krajšem času osvojijo najosnovnejše vrline te igre. Člani teniške sekcije so v letošnjem letu aktivni tudi na tekmovalnem področju. Tako so uspešno izpeljali dva klubska teniška turnirja, prav tako pa so se dvakrat srečali z ekipo teniškega kluba iz Slovenske Bistrice.

Aktivnosti teniške sekcije ne preneha niti v zimski sezoni, kajti enkrat na teden imajo člani teniške sekcije svoj termin v športni dvorani Mladika v Ptuj.

Na koncu lahko ugotovimo, da je možnosti za rekreiranje v naši DO dovolj. Potrebno je le malo več volje nas vseh in prepričani smo, da bo športno življenje v naši tovarni pridobilo na kvaliteti, kakršno je uživalo v še slabših časih kot so današnji.

Milan Fajt

Spominski utrinki nekdanjih mladincev TGA

25 let v človeškem življenju ni mnogo, toda razlika je biti star 20, ali pa 45 let. Kadar danes poslušam mlade, se mi mimogrede vsili misel, ali sem bil tudi jaz pri dvajsetih enak. Rekel bi, da bistvenih razlik ni, nekatere pa le so! Trditve si razlagam v vzročni zvezi splošnega razvoja in informatike.

Neučakanost, pomanjkanje časa, materializem, kaže na to, da mlad človek hoče danes prehitro naprej, da hoče nekaj preskočiti! Odmik od idealov zadovoljstva, motiviranosti in entuziazma je danes večji, kot je bil

med nami mladimi pred petindvajsetimi leti. Takrat se je manj »vrtela plošča« disciplina, strošek, produktivnost, stirlnost kot danes. Mogoče je ni bilo potrebno? Bili smo skromnejši, ubogljivejši, manj razvjeni in zadovoljni z dejstvom, da se pokrivalo tako visoko, kot nam je segala odeja.

To so širša razmišljanja »enega«, prav gotovo je kdo od vas mladih danes nasprotnega mnenja.

Od sedanjega predsednika mladinske organizacije v TGA

(Nadaljevanje z 12. strani)

sem slišal, da ni ohranjenih zapisnikov o delu mladine v naši DO od leta 1964 nazaj. Mislim, da je napačno sklepanje in ocenjevanje, da le gore zapisnikov predstavljajo delo. Iz razloga, da bo nekaj le zapisanega, sem sklenil, da v obrisih obudim spomine na delo nas mladih v TGA nekoč pred petindvajsetimi leti.

Po odslužitvi JLA v jeseni 1958, sem nadaljeval zaposlitev v livarni. Kmalu sem bil povabljen na sestanek aktiva LMS. Brez kakšnega ceremoniala sem dobil člansko izkaznico in plačal članarino. Vse je bilo samoumevno-spomnato. Najbolj svež mi je ostal spomin na nastop tedanjega mentorja mladih tov. Rudija Selana, zaposlenega v glinici. Bil je prekaljen komunist in prvoborec, žal danes že med pokojniki. Govoril nam je počasi, premišljeno, z globokim glasom. Drugače pa je bil bolj redkobeseden. Skozi ušesa mi ni ušla niti ena beseda, ki jo je na tem sestanku izluščil tov. Selan. Dobili smo konkretne in obvezujoče naloge. Po upokojitvi tov. Selana, se spominjam, da so v naslednjih letih bili še mentorji: tov. Solovej Boris, tov. Jamar in tov. Šegula Jože. Danes so vsi že med upokojenci TGA.

No, skoraj sem pozabil na predsednike. To častno funkcijo je z več mandati tedaj opravljal tov. Martin Majcenovič, ki smo mu rekli Tina, pred njim menda tov. Peter Gegič, za njim pa tov. Jože Brglez. Zdaj pa še moram povedati, kaj smo delali! Spominjam se seveda najbolj tistega, kjer sem sam sodeloval.

Nekje v šestdesetih letih se je začela športno — politična manifestacija — Pohod ob žici okupirane Ljubljane. Kot večkratnemu udeležencu na tej akciji, so mi ostali lepi spomini na tiste čase. Tudi gradnje športnega stadiona »Aluminij« se spominjam, predvsem roketnega ig-

rišča, ki je v celoti delo takratnih mladincev TGA.

Bazen! Večina iz populacije takratnih mladincev nas je prebivalo v samskem domu (domu ljubavi). Popoldanske in večerne ure so nam bile daljše kot so to mladini danes. Nismo imeli avtomobilov, avtobusov je bilo tudi bolj malo, disko klubi še niso obstajali, Ptuj pa je bil daleč! Tudi pohajkovanj in »družabnih obiskov« iz sobe v sobo si se sčasoma naveličal, zlasti še, ko so nastopile poletne vročine. Takrat nam je spet znova prišla na misel, ideja o bazenu v Kidričevem.

Spominjam se, da je na mestu, kjer je sedanji bazen, že bil zbetoniran nekaj bazen. O namembnosti tega so se širile različne govorice. Nekateri so govorili, da je bil to kopalni bazen za avstrijsko vojaštvo iz I. svetovne vojne, drugi, ki so že bili dalekovidni, so govorili, da je to mišljeno za centralno greznicotorej ekološki vidik. Tretji pa so spet rekli, da je to silos za kravjo krmo.

Moram reči, da je pri gradnji kopalnišča (v mislih imam prvo fazo) bil delež nas takratnih mladincev precejšen. Spominjam se noči, kako smo ekipa kakšnih desetih mladincev, pretežno iz samskega doma, polnili nenasitni mešalec betona tja do ene ure zjutraj. Tudi kopanje rova za dovod tople vode iz TGA v kopalnišče, ki smo ga kopali od ograje rdečega dela glinice, skozi gozd in pod železniško progo, mi je predvsem zaradi težavnosti dela ostal v spominu. Povedati pa tudi moram, da nas je odbor, ki je skrbel za gradnjo kopalnišča ob otvoritveni slovesnosti primerno nagradil za vložen trud. Zdi se mi, da nas je bilo osem proglašanih za udarnike, in da smo ti v tisti sezoni imeli prost vstop na kopalnišče.

Prve mladinske oddaje Spoznavaj svet in domovino na RTV

Ljubljana, se je udeležila tudi ekipa mladincev iz TGA. Bilo je v jeseni leta 1959. Iznenada nas je nekega dne po telefonu sklicel predsednik Tina, ne da bi povedal za kaj gre. Čim sem vstopil v sejno sobo, menda je bila od upravnega odbora, sem zagledal tov. Tomaža Terčka, tudi mladincev iz RTV Ljubljana. Takoj se mi je posvetilo, da gre za nekaj nastop. Terček nam je pojasnil, da RTV uvaja za popestritev mladinskega programa serijo oddaj pod že omenjenim naslovom, in ostalo v tej zvezi. Za prvo oddajo so si Ljubljanci umislili iz področja tehnike dvoboj aluminijašev iz TGA in Impola.

Ekip takoj tedaj seveda nismo določili. Po večkratnih prekanjih in izmikanih, kdo bo šel v Ljubljano, je »lukavi« predsednik Tina ugotovil, da to morajo biti metalurgi, in ker več metalurgov — mladincev nimamo v TGA, je bila sestava tričlanske ekipe znana, in sicer Rajko Lajh, Janez Sukič in moja malenkost. Na sestanku v Ljubljani smo se spoznali z rivali iz Impola in se dogovorili do podrobnosti. Med drugim smo od Tomaža izvedeli, kdo bo sestavil vprašanja o aluminiju. Moram reči, da smo tu mi iz Kidričevega imeli že plus, saj je bil to Janezov in moj razrednik iz STŠ v Ljubljani, znani »cagl« — ingot, kot smo mu rekli, seveda, ne da bi za ta nadimek vedel tedaj, ko je še imel »strašansko« moč, ki se ji pravi cvek, ali kaj podobnega. Tako smo mi v Kidričevem lažje ocenili, kakšne zanke bo »cagl« nastavil.

Na dan nastopa smo že zgodaj odrinili v Ljubljano, čeravno je bila oddaja v programu zvečer, menda po Dnevniku. Ni nam bilo lahko. Trema je proti večeru še naraščala. Tudi tedaj še mlademu voditelju Tomažu ni bilo lahko, saj je kot rečeno oddaja bila menda prva iz te serije, ki

še traja danes. Naš Lajh ga je znal špikniti: »Ti se več piflaš, kot smo se mi vsi skupaj.« Kakšne dve uri pred nastopom smo zadevo okrog treme nekoliko omilili, s tem, da smo stopili v bližnjo gostilno k Staremu Tišlerju. Na oder so najprej stopili Impolčani, nato pa mi trije. Spreddaj, pred tabo zaslepojoča svetloba reflektorjev, na levi črna tema — publika, na desni pa dve veliki kabini med seboj ločeni kakih pet metrov. Teh nekaj odrskih korakov sem naredil v pravem pomenu besede, kot fjakerski konj. Trema v končni fazi. Nato nas je Tomaž najprej predstavil in nas odvedel v kabini ter »neprodušno« zaprl vrata. Najprej smo bili na vrsti mi. Na vprašanje od kod izhaja ime aluminijeve rude boksit, smo porabili ves razpoložljivi čas za razmišljanje, nato pa je le Janez v zadnjem trenutku potihoma znil, mesto v Franciji Le Boxe. Na vrsti so bili Impolčani. Pri istem vprašanju se jim je enako zataknilo, le da tudi v zadnjem trenutku niso izluščili ničesar. Tako je bilo vsega konec in dobili smo nagrado 10.000 tedanjih dinarjev, kar takrat niti ni bilo malo, rivali pa tolažilno nagrado — nalivna peresa.

RTV je ta dvoboj časovno za ta večer, pa tudi sicer, za daljši čas planiral. Hiter konec, oziroma slabe izkušnje z nami aluminijaši, da jim program ni uspel posredovati več znanja o aluminiju širokemu avditoriju po Sloveniji, je bil vzrok, da je bila naslednja odaja te serije (druga tema in drugi tekmeči) z bistveno drugačnimi proposicijami.

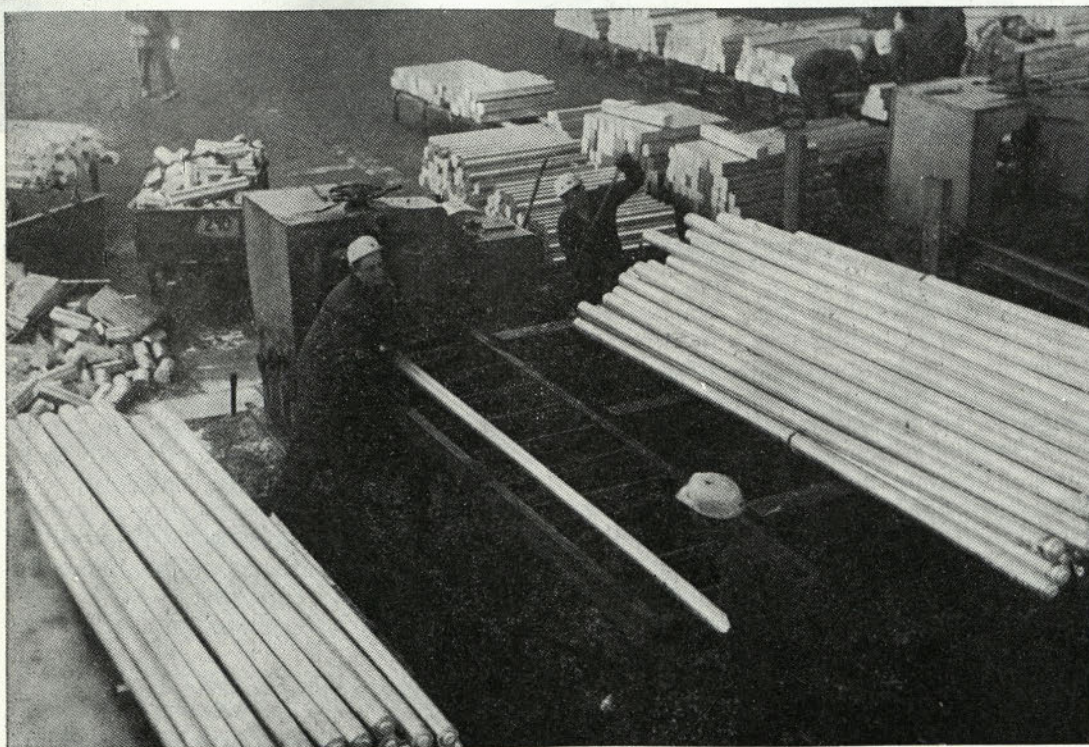
Našel bi še kakšen utrinek, saj sem skoraj pozabil na mladinske brigade in našo udeležbo v njih, pa na šport in šah. Zlasti za slednjega se je naš predsednik Tina mnogo žrtvoval. Bilo je organiziranih več turnirjev in simultank. Tudi Bruno Parma je prišel na simultanko.

Oproščam se zaradi eventualne netočnosti podatkov, saj kot sem uvodoma omenil, sem pisal po spominu, da bo kaj zapisanega, če že ni uradnih zapisnikov iz tega časa.

Ptuj, 14. 10. 1984

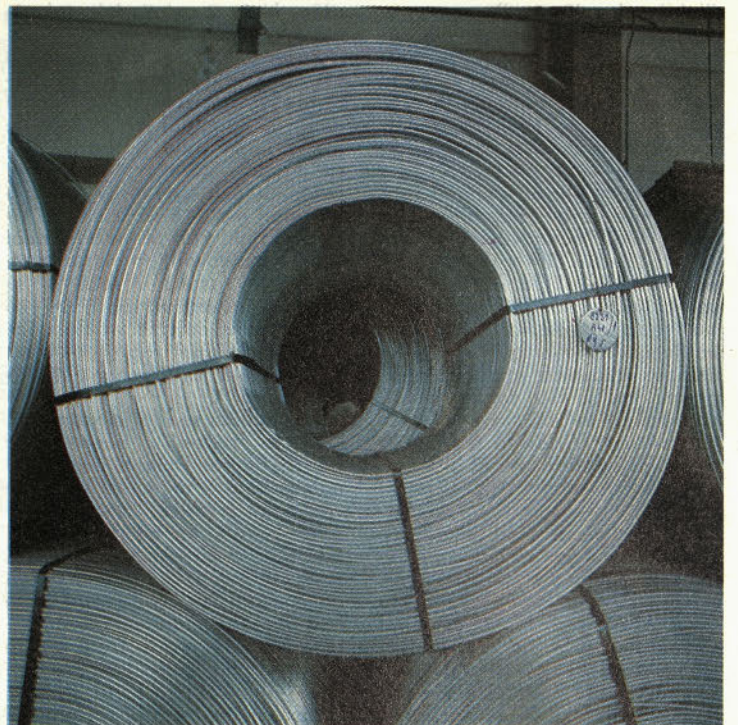
Topolovec Rajko

Iz livarne

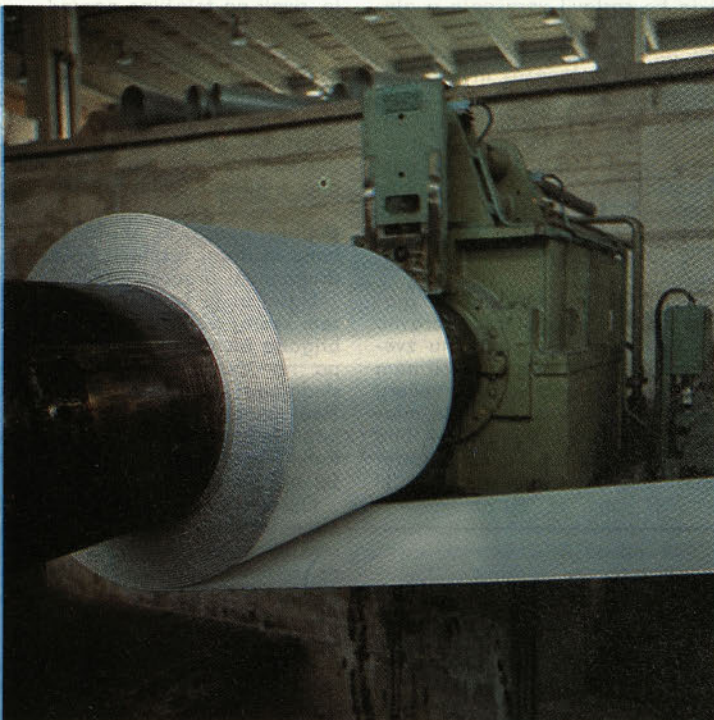

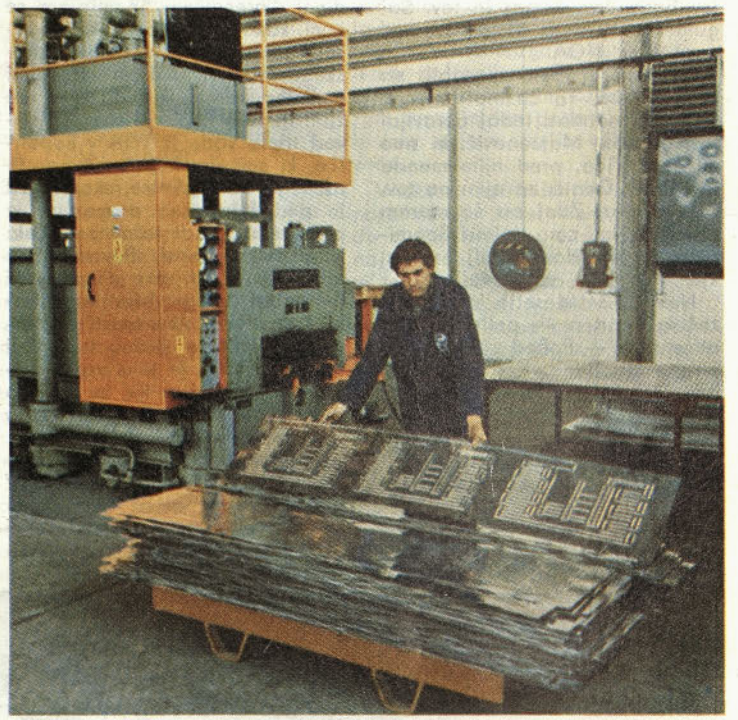
Rondelice

Lita žica

Široki trak

Izparilci

našo bodočnost. Na napravah, starih 30 let, se ne da stalno dobro delati. Res je, da na njih še zmeraj dosežemo dobre proizvodne rezultate, za kar pa gre vsa pohvala posluževalcem teh naprav in vzdrževalcem za strokovno vzdrževanje in druge potrebne posege.

Naloge, ki so pred nami niso majhne. Upam si trditi, da so večje in težje kot kdajkoli v prejšnjih letih. Nuja in neodložljiva je posodobitev proizvodnje alu-

minija. To je naša obveza. Zato naj bo ta jubilej prelomnica v našem razvoju in obveza vsakega člana kolektiva, da bo vse svoje moči in znanje posvetil realizaciji zastavljenega cilja. Kljub težavam, v katerih je trenutno naše gospodarstvo, ocenjujemo, da je možno v naslednjih letih speljati našo investicijo. Za to imamo vso podporo porabnikov aluminija v Sloveniji, ki je konkretizirana z zduževanjem sredstev MPPAL.

Na nas je velika odgovornost, da ta sredstva smotno uporabimo. Za uspešno razreševanje teh nalog smo odgovorni vsi in vsak mora po svojih močeh dati konkretni prispevek. Kadrov in znanja za uspešno realizacijo nalog, ki so pred nami, imamo dovolj, seveda ob dobri organiziranosti in pravi izkoriščenosti. Za posodobitev proizvodnje aluminija smo se delavci TGA večkrat odločali, ker smo spoznali, da brez tega

ni zanesljive prihodnosti. Na vseh nas je zato naloga, da jo tudi uresničimo. Osebnostno sem prepričan, da moramo vse svoje sile, ambicije in cilje podrediti skupnemu cilju in ta je posodobitev proizvodnje primarnega aluminija. To naj bo cilj vseh nas in ne samo posameznikov.

K jubilejnemu 30. prazniku vsem iskreno čestitam.

Radenko Salemovič,
dipl. inž.